

**แนวทางการจัดการการผลิตแถมไม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง**

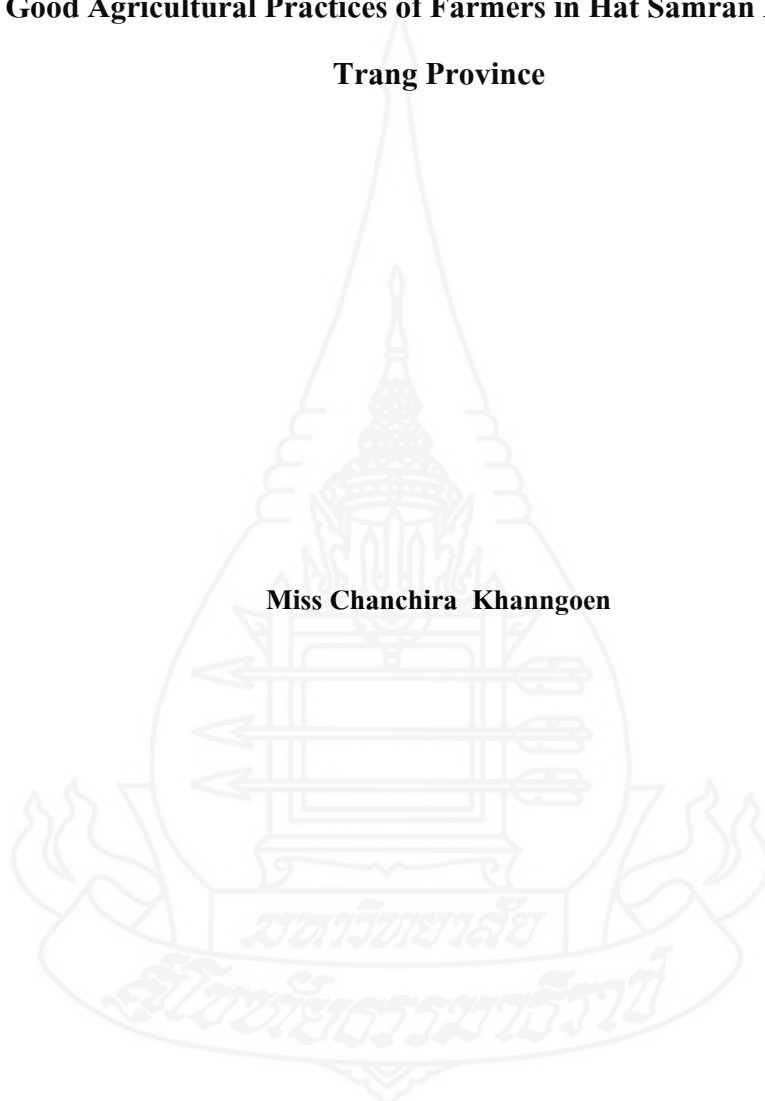
นางสาวจันจิรา ชันเงิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Guideline of Watermelon Production Management in Compliance with
Good Agricultural Practices of Farmers in Hat Samran District,
Trang Province**

Miss Chanchira Khanngoen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Resources Management

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการจัดการการผลิตแฉงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

ชื่อและนามสกุล นางสาวจันจิรา ชันเงิน

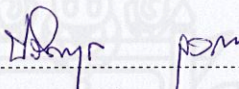
แขนงวิชา การจัดการการเกษตร

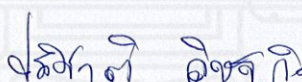
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริชาติ ดิษฐกิจ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ

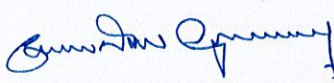
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565

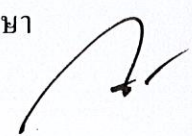
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยานุช จุลกะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริชาติ ดิษฐกิจ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตน์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

ผู้วิจัย นางสาวจันจิรา ชันเงิน รหัสนักศึกษา 2629001518

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาติ ดิชฎิกิจ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม 2) ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 3) ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม 4) แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาการผลิตสินค้าปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ปี 2563 จำนวน 40 ราย โดยใช้ประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ประธานและสมาชิกผู้ปลูกแตงโม จำนวน 5 ราย นักวิชาการเกษตร กรมวิชาการเกษตร จำนวน 1 ราย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอหาดสำราญ จำนวน 1 ราย และผู้รับซื้อแตงโม จำนวน 1 ราย รวมทั้งทั้งหมด 8 ราย เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพพื้นที่ของเกษตรกรเป็นพื้นที่ดอน ดินร่วนปนทราย ส่วนใหญ่นิยมปลูกแตงโมพันธุ์เมญ่า ให้น้ำแบบน้ำหยด โดยให้น้ำวันละครั้ง เกษตรกรให้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 68.20 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะเวลาที่ให้เฉลี่ย 4.79 ครั้งต่อรอบการผลิต โดยการหว่าน เกษตรกรมีการจัดแตงโมให้เลื่อยไปทางเดียวกัน และตัดแต่งกิ่งแขนงให้เหลือ 4 กิ่งต่อต้น โดยเลือกกิ่งแขนงที่แข็งแรงและสมบูรณ์ และเกษตรกรมีการช่วยผสมเกสรแตงโม เวลา 6.00-8.00 น. 2) เกษตรกรมีความพร้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานและมีความรู้การผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก 3) ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตแตงโม ได้แก่ ปัจจัยการผลิต พื้นที่ปลูก แหล่งน้ำ และราคา เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การตลาดและการเชื่อมโยงตลาด และการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 4) แนวทางการจัดการการผลิตแตงโม ได้แก่ เกษตรกรต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและขอรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้แนะนำ จะทำให้เกษตรกรสามารถผลิตแตงโมที่มีคุณภาพและปลอดภัยได้ และหน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แตงโมของอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้น

คำสำคัญ การจัดการการผลิตแตงโม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แตงโม

Thesis title: Guideline of Watermelon Production Management in Compliance with Good Agricultural Practices of Farmers in Hat Samran District, Trang Province

Researcher: Miss Chanchira Khanngoen, **ID:** 2629001518;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resource Management);

Thesis advisors: (1) Dr.Parichat Dittakit, Assistant Professor;

(2) Dr.Janya Singkham, Assistant Professor; **Academic Year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) watermelon production management of watermelon farmers in Hat Samran District, Trang Province; 2) the readiness of farmers in watermelon production according to Good Agricultural Practice (GAP); 3) the problems and needs of watermelon growers in Hat Samran District, Trang Province; and 4) guidelines in watermelon production management in compliance with GAP of farmers.

This research was quantitative and qualitative research. For the quantitative research, data were obtained from 40 farmers who were watermelon farmers participating in the project to strengthen and develop the production of safe products to generate income for farmers in the year 2020. The group of informers for qualitative research consisted of 5 watermelon farmers, 1 agricultural research officer, 1 agricultural extension officer, and 1 watermelon buyer, total 8 persons. Data were collected using a questionnaire and focus group discussion. Data analysis for quantitative research was done by using descriptive statistics such as percentage, minimum, maximum, mean, and standard deviation and data analysis for qualitative research used content analysis.

The results of the research showed that 1) the condition of the farmer's area was the upland area with sandy loam soil. Most of them grow Maya watermelons, using drip irrigation every day. Farmers applied an average of 68.20 kg of chemical fertilizer per rai (1,600 square meters), with an average of 4.79 application times per crop by broadcast soil-top application. Farmers arranged the watermelons to climb in the same direction and pruned the branches to 4 branches per plant, choosing strong and complete branches. Farmers pollinated watermelons from 6:00 AM to 8:00 AM. 2) Farmers are ready to produce watermelons according to GAP standards. The farmers had a good attitude towards standard practice and had knowledge of watermelon production in accordance with GAP standards at a high level. 3) Farmers' problems in watermelon production included inputs, planting areas, water resources, and prices. Farmers want government agencies to impart knowledge and technology to reduce production costs, as well as Productivity Marketing and Market Linking, and supplying water sources for agriculture. 4) Guidelines for watermelon production management were the farmers should practice in compliance with requirements and apply for certification of good agricultural practice standards, guided by the Agricultural Extensionist. And Government should be agencies promote and publicize the watermelon of Hat Samran District, Trang Province to be well known.

Keywords: Watermelon production management, Good Agricultural Practices, Watermelon

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปริชาติ ดิษฐกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางและเอาใจใส่ดูแลในการทำวิจัย ฉบับนี้ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สิงห์คำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ให้ คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ มารดา และผู้บังคับบัญชา ผู้มีพระคุณอย่างยิ่งที่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ ในระดับปริญญาโท ขอขอบคุณ ทุกคนในครอบครัว คณาจารย์ ตลอดจนบุคลากรและเจ้าหน้าที่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจ ให้ ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ เกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอำนวยความสะดวก และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดี ความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนี้ ขอมอบแต่มารดาและครอบครัวของข้าพเจ้า อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้มีพระคุณทุกท่าน และขอขอบคุณ เพื่อนทุกท่านที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กำลังใจในการศึกษา และดำเนินงานการศึกษาในครั้งนี้ด้วยดี ตลอดจน หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

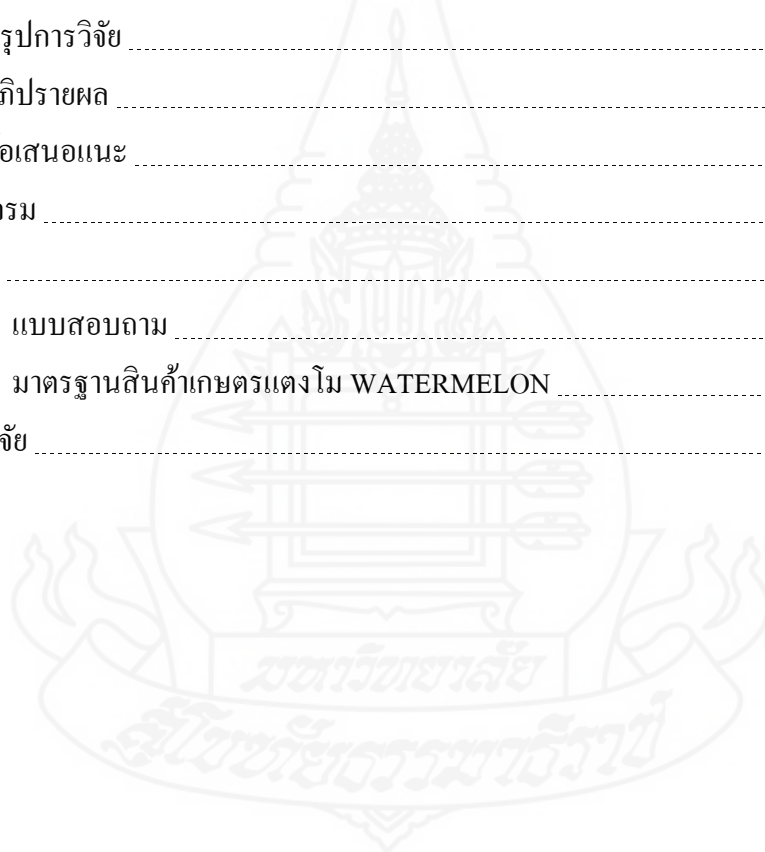
จันจิรา ชันเงิน
กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แต่งโมและการผลิตแต่งโม	6
การจัดการการผลิตแต่งโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	19
สภาพทั่วไปของอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง	22
ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแต่งโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
ตอนที่ 1 สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร	33
ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกร	42
ตอนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	56
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปการวิจัย	72
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	86
ก แบบสอบถาม	87
ข มาตรฐานสินค้าเกษตรแตงโม WATERMELON	97
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 โรคและแมลงศัตรูของแตงโม	9
ตารางที่ 2.2 ขนาดของผลแตงโม	15
ตารางที่ 2.3 วิธีวิเคราะห์	18
ตารางที่ 4.1 สภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม	34
ตารางที่ 4.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม	39
ตารางที่ 4.3 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่	42
ตารางที่ 4.4 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านเมล็ดพันธุ์	44
ตารางที่ 4.5 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการผลิต	45
ตารางที่ 4.6 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต	47
ตารางที่ 4.7 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลพิเศษ	50
ตารางที่ 4.8 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการเก็บเกี่ยว	52
ตารางที่ 4.9 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	52
ตารางที่ 4.10 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดจำหน่าย	54
ตารางที่ 4.11 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน	54
ตารางที่ 4.12 ทักษะคิดต่อการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13	สรุบทักษะคิดต่อการจัดการการผลิตแถมโมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร 60
ตารางที่ 4.14	ความรู้เกี่ยวกับการผลิตแถมโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร 63
ตารางที่ 4.15	ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตแถมโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร 65
ตารางที่ 4.16	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการจัดการการผลิตแถมโมตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 68
ตารางที่ 4.17	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการจัดการการผลิตแถมโมตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 68
ตารางที่ 4.18	การวิเคราะห์ Tows Matrix การจัดการการผลิตแถมโมตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 69

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แสดงที่ตั้งอาณาเขตอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง	23
ภาพที่ 4.1 สรุประดับความคิดเห็นต่อการจัดการการผลิตเตงโมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร	61

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แตงโม เป็นพืชวงศ์เดียวกับแคนตาลูปและฟัก (เฉลิมเกียรติ โภคาวัฒนา และคณะ, 2557) แตงโมเป็นพืชล้มลุก เป็นเถา อายุสั้น เถาจะเลื้อยไปตามพื้นดิน เถามีขนอ่อนปกคลุม ผลมีลักษณะเป็นทรงกลมและทรงยาวรี เปลือกแข็ง เปลือกจะมีทั้งสีเขียวและสีเหลือง ในเนื้อแตงโมจะมีเมล็ดสีดำแทรกอยู่ แตงโมถือเป็นพืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งที่เกษตรกรนิยมปลูกเป็นการค้า โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน โดยรอบการผลิตแตงโมจะขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในแต่ละปี แตงโมเป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร เนื่องจากปลูกได้ทั่วประเทศทุกภูมิภาคในประเทศไทย (ภาณุกุล พิมสร และคณะ, 2559) แตงโมปลูกได้ในดินแทบทุกชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินร่วนปนทรายซึ่งมีความเป็นกรดเป็นด่าง ตั้งแต่ 5.0 - 7.5 เพราะดินลักษณะดังกล่าวจะมีการระบายน้ำได้ดี สำหรับประเทศไทย เกษตรกรมีการปลูกแตงโมแทบทุกจังหวัด กระจายกระจายในทุกพื้นที่ ในช่วงกลางและช่วงปลายฤดูฝน แตงโมจะขาดตลาดและมีราคาสูง เนื่องจากผลผลิตน้อย เพราะแตงโมไม่ชอบฝนตกชุก เพราะจะทำให้แตงโมเกิดโรคต่างๆ ได้ง่าย เช่น โรคเหี่ยว โรคที่เกิดกับใบแตงโดยเฉพาะโรคเน่า (นงลักษณ์ โคตรสมบัติ, 2558) การปลูกแตงโมในช่วงฝนตกชุกจะทำให้แตงโมรสชาติไม่หวานจัด ไม่เหมือนปลูกในช่วงฤดูแล้งหรือหนาว ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกแตงโม 37,853 ไร่ ผลผลิต 64,224,000 กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย 2,533 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้ 9.02 บาทต่อกิโลกรัม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) แหล่งปลูกแตงโมที่สำคัญ เช่น พิจิตร บุรีรัมย์ นครพนม สุราษฎร์ธานี ตรัง ปัตตานี สตูล เป็นต้น

อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง มีพื้นที่การปลูกแตงโม จำนวน 775 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอหาดสำราญ, 2564) ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นเพียงพืชที่ปลูกแซมในสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมันที่ยังเล็ก เพื่อสร้างรายได้ก่อนต้นยางพารา และปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิต การผลิตแตงโมให้มีคุณภาพและรสชาติดี แต่เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมยังขาดการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ ฤดูกาล ปลอดภัยจากสารเคมี เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสุขภาพ คุณภาพและสุขอนามัยของอาหารที่บริโภคมากขึ้น เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตของตนเอง รวมทั้งความพยายามลดความเสี่ยงที่อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น การ

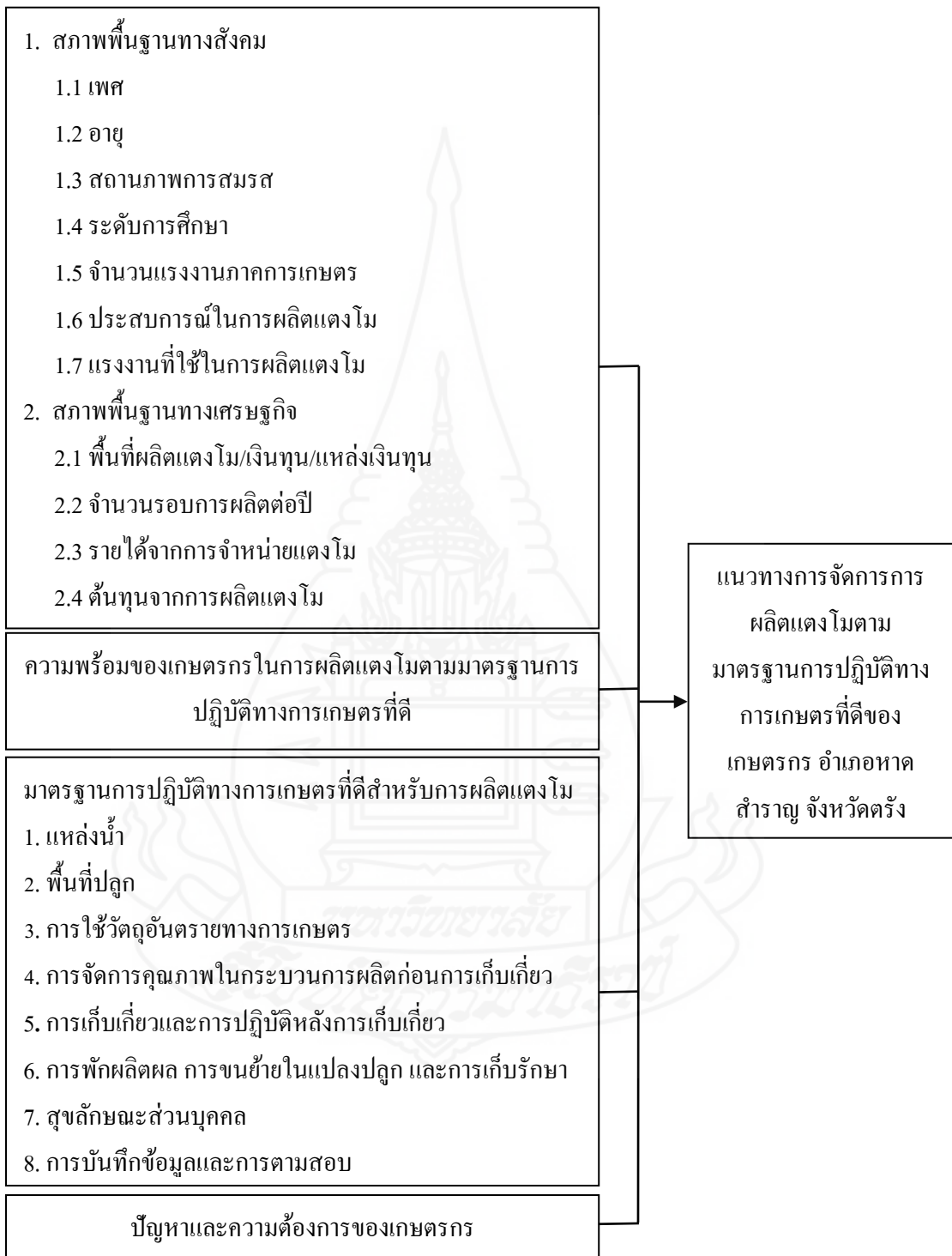
ปนเปื้อนของสารเคมี หรือการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ที่เป็นอันตราย เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมควรหันมาปลูกแตงโมปลอดภัยจากสารพิษ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) สำหรับการผลิตแตงโม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีความรู้ และผลิตพืชอย่างมีระบบ ทำให้ลดต้นทุนการผลิต และป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัยจากการปนเปื้อนสารเคมี เชื้อโรค และศัตรูพืช เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ราคาสูงขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นความปลอดภัยด้านอาหารจากสินค้าเกษตร และหลักเกณฑ์การผลิตที่ถูกต้อง เริ่มที่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม เป็นมาตรฐานสำหรับเกษตรกรที่ครอบคลุมกระบวนการผลิตทางการเกษตร ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การใช้ปัจจัยการผลิต ขั้นตอนการผลิต จนกระทั่งผลผลิตถูกขนส่งออกจากพื้นที่ปลูกยังผู้บริโภค

ดังนั้น จึงสมควรได้มีการศึกษาแนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง เพื่อให้ทราบถึงสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ทราบถึงการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกร มีการปฏิบัติในระดับมากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางจัดการการผลิตแตงโมตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ให้เกษตรกรสามารถผลิตแตงโมให้ได้คุณภาพมากขึ้น สามารถจำหน่ายไปยังตลาดทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำผลการศึกษานี้ไปปรับใช้ในการส่งเสริมกับเกษตรกรผู้ปลูกแตงโมในพื้นที่อื่นที่มีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกันต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง
- 2.2 เพื่อศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง
- 2.4 เพื่อหาแนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการผลิตแฉงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอสรรคสำราญ จังหวัดตรัง มีขอบเขตดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้เป็นการศึกษา/เก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกแฉงโมในพื้นที่อำเภอสรรคสำราญ จังหวัดตรัง

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

4.2.1 แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกแฉงโมที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาการผลิตสินค้าปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ปี 2563 โครงการของเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดตรังร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอสรรคสำราญ กรมส่งเสริมการเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอสรรคสำราญ จังหวัดตรัง จำนวน 40 ราย

4.2.2 สันทนาการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยทั้งหมด 8 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม 1) เกษตรกรผู้ผลิตแฉงโม จำนวน 5 ราย 2) ผู้รับซื้อแฉงโม จำนวน 1 คน และ 3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกแฉงโม การจัดการการผลิตแฉงโมของเกษตรกรผู้ปลูกแฉงโม ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแฉงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแฉงโม

4.4 ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาจากเกษตรกรผู้ปลูกแฉงโม ในปีการเพาะปลูก 2564 โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม 2564

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกแฉงโมที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาการผลิตสินค้าปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ปี 2563 ในเขตพื้นที่อำเภอสรรคสำราญ จังหวัดตรัง

5.2 การจัดการการผลิต หมายถึง กระบวนการวางแผนการผลิตแฉงโม ตั้งแต่การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การป้องกันศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวแฉงโม

5.3 มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)

หมายถึง การจัดการการผลิตแองโม่ ตามข้อกำหนดทางด้านปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมของกรมวิชาการเกษตร โดยมี 8 ข้อ ได้แก่ 1) แหล่งน้ำ 2) พื้นที่ 3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 6) การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา 7) สุขลักษณะส่วนบุคคล และ 8) บันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ข้อมูลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกแองโม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ให้มีคุณภาพและปลอดภัย

6.2 เกษตรกรทั่วไปในพื้นที่ต่างๆ ที่มีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกัน สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ในการพัฒนาการผลิตแองโม่ให้มีคุณภาพ

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทางในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ในการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แตงโมและการผลิตแตงโม
2. การจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
3. สภาพทั่วไปของอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง
4. ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แตงโมและการผลิตแตงโม

1.1 ลักษณะทั่วไปของแตงโม

แตงโม (Watermelon) ชื่อวิทยาศาสตร์: *Citrullus lanatus* ชื่อวงศ์ : *Cucurbitaceae* แตงโมมีชื่อท้องถิ่นอื่นๆ ว่า แตงจีน (ตรัง) บะเต้า (ภาคเหนือ) บักโม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) แตงโมมีถิ่นกำเนิดอยู่ในทะเลทรายคาลาฮารี ทวีปแอฟริกา ชาวอียิปต์เป็นชาติแรกที่ปลูกแตงโมไว้รับประทานเมื่อสี่พันปีมาแล้วชาวจีนเริ่มปลูกแตงโมที่จีนเกี่ยวสมัยราชวงศ์ถังและชาวมัวร์ได้นำแตงโมไปสู่ทวีปยุโรป แตงโมแพร่หลายเข้าสู่ทวีปอเมริกา แตงโมเป็นพืชเมืองร้อน ผลมีน้ำมากเป็นพืชที่จัดอยู่ในจำพวกผัก แต่ใช้บริโภคเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง แตงโมเป็นไม้เถาวงศ์เดียวกับแตงกวา แคนตาลูปและฟัก (ภาณุกุล พิมสร และคณะ, 2559) ลำต้นเป็นเถาเลื้อยแผ่ไปตามพื้นดิน ลำต้นเป็นสันและร่อง มีขนยาวสีขาวนุ่มปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงสลับ แผ่นใบรูปไข่แกมรูปขอบขนาน โคนใบรูปหัวใจใบมีลักษณะเว้าลึก 3-4 หยัก ก้านใบยาว เว้าเป็นพู่รูปฝ่ามือลึก 3-7 พู มีมือจับ ดอกออกตามซอกใบ ดอกแยกเพศ โดยมักมีดอกเพศผู้ติดกัน 6 ดอก สลับกับดอกเพศเมีย 1 ดอก ดอกสีเหลืองอ่อน กลีบเลี้ยงรูปประฆัง ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกเชื่อมกัน เป็นรูปประฆังกว้าง ผลแตงโมมีทั้งแบบกลม กลมรี และทรงกระบอก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางผล 15-40 ซม. เปลือกแข็ง

สีเขียว สีเขียวเข้ม และสีเหลือง มีลวดลายสีขาวเป็นแถบยาวจากขั้วถึงปลายผล รสชาติที่เด่นเป็นเอกลักษณ์ของแตงโมคือหวานกรอบ และน้ำ ในเนื้อไม้เมล็ดสีค้ำขนาดเล็กแทรกอยู่บริเวณใจกลางผล

1.2 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการผลิตแตงโม

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของแตงโม ได้แก่ ดินร่วนปนทราย อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตอยู่ในช่วง 20 – 30 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิที่เหมาะสมในการผสมเกสรอยู่ในช่วง 18 – 25 องศาเซลเซียส ความเป็นกรดเป็นด่างที่เหมาะสม ตั้งแต่ 5.0 - 7.5 แตงโมจะมีการเจริญเติบโตได้ดียิ่งขึ้น เพราะดินมีการระบายน้ำได้ดี (นงลักษณ์ โคตรสมบัติ, 2558)

1.3 ฤดูปลูก

ประเทศไทยมีการปลูกแตงโมทั่วทุกภูมิภาคและปลูกได้ทุกฤดูกาล แต่ควรเริ่มปลูกแตงโมตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ไปจนถึงเดือนมีนาคม และเก็บเกี่ยวครั้งสุดท้ายในเดือนมิถุนายน ซึ่งยังเป็นต้นฤดูฝนอยู่ เพราะประเทศไทยช่วงฤดูฝนยาวนานถึงปีละ 6 เดือน โดยเฉพาะในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม สำหรับภาคใต้นั้น มีฝนตกชุกถึงปีละ 8 เดือน คือเริ่มตั้งแต่เดือน เมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน

1.4 พันธุ์แตงโม

แตงโมที่เกษตรกรนิยมปลูกโดยทั่วไปมี 5 พันธุ์

1.4.1 พันธุ์จินตหรา

ผลลักษณะผิวลายสีขาว ผลโต เนื้อละเอียดสีแดง กรอบ เปลือกอ่อน ผลกลม มีน้ำหนัก 4-6 กิโลกรัม เก็บเกี่ยวได้หลังดอกบานประมาณ 30-45 วัน

1.4.2 พันธุ์กินรี

ผลลักษณะลายดำ แถบดำ ผลโต เนื้อละเอียดสีแดง กรอบ เปลือกอ่อน ผลกลมมีน้ำหนัก 4-6 กิโลกรัม หลังปลูกลงแปลงจนเก็บเกี่ยวได้ใช้เวลา 65 วัน (พานิชย์ ยศปัญญา, 2562)

1.4.3 พันธุ์ตอร์ปิโด

ผลรูปทรงยาวคล้ายตอร์ปิโด ผิวลายเกือบดำ ผลเรียวยาว เนื้อแน่น กรอบ รสชาติหวาน ลักษณะเปลือกแตงโมจะทนต่อการขนย้าย อายุเก็บเกี่ยว 63-68 วันหลังหยอดเมล็ด

1.4.4 พันธุ์เมญ่า

ผลทรงยาวรี ผิวสีเขียวเข้มสลับลายตาข่าย เนื้อในสีแดง เนื้อละเอียด รสชาติหวาน น้ำหนักเฉลี่ยมากถึง 4-7 กิโลกรัม อายุเก็บเกี่ยว 60- 65 วัน หลังหยอดเมล็ด

1.4.5 พันธุ์ซูปเปอร์แมน

ผลทรงยาวรี ผิวสีเขียวเข้มหลายคำชัด อายุการเก็บเกี่ยว 60- 65 วัน หลังหยอดเมล็ด

1.5 การปลูกแตงโม

1.5.1 การเตรียมดิน

แตงโมเป็นพืชที่หยั่งรากลึกลงไปมากกว่า 120 เซนติเมตร และต้องการดินที่อุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นมากพอ ดังนั้นควรมีการไถพรวน หรือขุดย่อยดิน ให้มีหน้าดินร่วนโปร่ง และลึก เพื่อป้องกันการขาดน้ำได้เป็นอย่างดี ในระยะที่ต้นแตงโมกำลังเจริญเติบโต การทำให้ดินโปร่งนั้นสามารถเพิ่มความชื้นได้มาก และเป็นทางเปิดให้รากแตงโมแทรกตัวเองลึกลงไปใต้ดิน ซึ่งจะช่วยให้รากหาอาหารและน้ำได้กว้างไกลยิ่งขึ้น และทำให้ต้นแตงโมสามารถใช้น้ำใต้ดินมาเป็นประโยชน์ได้อย่างดีอีกด้วย หากจำเป็นต้องปลูกแตงโมในหน้าฝนควรเลือกปลูกพื้นที่ที่มีการระบายน้ำได้ดี น้ำไม่ขังแฉะ เป็นดินเบาหรือดินทราย แต่ถ้าปลูกแตงโมในดินหนัก หรือค่อนข้างหนัก ควรปลูกแตงโมในหน้าแล้งและไถดินให้ลึกมากที่สุดจะเหมาะกว่า (เฉลิมเกียรติ โภคาวัฒนา และคณะ, 2557)

1.5.2 การเตรียมกล้าและการปลูก

การปลูกแตงโมนิยมหยอดเมล็ดแตงโมเป็นหลุม โดยให้แต่ละหลุมในแถวห่างกัน 60 – 90 เซนติเมตร ส่วนแถวของแตงนั้นควรให้ห่างจากกันเท่ากับความยาวของเถาแตงโมหรือประมาณ 2-3 เมตร ในพื้นที่ดินทรายทุกหลุมให้มีความกว้างยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ลึกประมาณ 15 เซนติเมตร ส่วนดินเหนียวทุกหลุมลึกประมาณ 10 เซนติเมตร ใช้ปุ๋ยคอกที่ละเอียดคลุกเคล้ากับดินบน ใส่รองก้นหลุมๆ ละ 4-5 ลิตร เตรียมหลุมทิ้งไว้ 1 วันแล้วจึงลงมือปลูก หยอดหลุมละ 5 เมล็ดเมื่อหยอดเมล็ดแล้วต้องรดน้ำให้ชุ่ม เมื่อแตงโมขึ้นมามีใบจริง 2-3 ใบ ถอนแยกให้เหลือหลุมละ 2-3 ต้น โดยคัดเลือกเอาแต่ต้นที่แข็งแรงไว้ ถ้าปลูกโดยให้แต่ละหลุมห่างกัน 60 เซนติเมตร และแถวห่างกัน 2 เมตร ควรเหลือไว้หลุมละ 2 ต้น จะได้จำนวนต้นแตงโมประมาณ 2,600 ต้นต่อไร่ แต่ปลูกระยะห่าง 90 เซนติเมตร และแถวห่างกัน 3 เมตร ให้เหลือหลุมละ 3 ต้น โดยรวมแล้วในเนื้อที่ 1 ไร่ จะได้แตงโมประมาณ 1,700 ต้น (เฉลิมเกียรติ โภคาวัฒนา และคณะ, 2557)

1.5.3 การให้น้ำแตงโม

ครั้งที่ 1 ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หลังย้ายปลูก 7-10 วัน อัตรา 15 กรัม/ต้น

ครั้งที่ 2 ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หลังย้ายปลูก 40 วัน อัตรา 25 กรัม/ต้น

ครั้งที่ 3 ปุ๋ยสูตร 13-13-21 หลังติดลูกได้ 14 วัน อัตรา 25 กรัม/ต้น

(สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง, 2564)

1.5.4 การให้น้ำแตงโม

แตงโมเป็นพืชที่มีความต้องการน้ำอย่างสม่ำเสมอ คือ “น้ำชุ่มแปลง แต่ไม่และขังแปลง” ให้น้ำช่วงปลูกลงแปลง 3 วันแรก รดน้ำทุกวัน หลังจากนั้นให้น้ำวันเว้นวันได้ เมื่อแตงโมเริ่มติดผลแล้วควรให้น้ำทุกๆ วันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันอาการเหาแตก และก่อนการเก็บเกี่ยว ผลผลิตควรรดน้ำอย่างน้อย 3-5 วัน เพื่อให้แตงโมมีรสชาติที่หวานกรอบ เนื้อสีแดงเข้ม (เคน แสนมี, 2565)

1.6 โรคและแมลงศัตรูแตงโม

ตารางที่ 2.1 โรคและแมลงศัตรูของแตงโม

โรคและแมลงศัตรู	อาการ	สาเหตุ	วิธีป้องกันกำจัด
โรคเหาเหี่ยว	ใบและเถาจะเหี่ยว บริเวณโคนเถาที่ใกล้กับผิวดิน จะแตกตามยาว มีน้ำเมือกซึมออกมา	1. การปลูกแตงโมซ้ำที่เดิม 2. ขณะแตงโมกำลังเจริญเติบโตมีฝนตกติดต่อกันยาวนาน 3. ดินมีธาตุไนโตรเจนสูง	1. ไม่ปลูกแตงโมซ้ำที่เดิม 2. ใช้ปูนขาวใส่ดินเพื่อแก้ความเป็นกรดของดิน ในอัตราไร่ละ 500 กิโลกรัม 3. ใช้สารเคมีแมนโคแซบ ฉีดที่ต้นพืช เพื่อให้เชื้อโรคชะงัก
โรคราน้ำค้าง	เกิดจุดสีเหลืองบนหลังใบ และขยายตัวใหญ่ขึ้น จำนวนจุดสีเหลืองเพิ่มปริมาณมากขึ้น และใต้ใบตรงตำแหน่งเดียวกัน จะมีกลุ่มของเชื้อราสีม่วงอมเทาเกาะเป็นกลุ่มอยู่	อุณหภูมิที่ค่อนข้างเย็นและความชื้นสูงในการเกิดและการเข้าทำลายพืช โรคราน้ำค้างของแตงโมจะเจริญเติบโตได้ดีในช่วงของอุณหภูมิระหว่าง 16-27 องศาเซลเซียส แต่จะดีที่สุดที่ 20 องศาเซลเซียส ส่วนความชื้นนั้นต้องสูงเกินกว่า 86% ขึ้นไป	1. กำจัดทำลายวัชพืช และต้นที่งอก หรือหลงเหลือจากการเก็บเกี่ยวให้หมดจากบริเวณแปลงปลูก 2. เมื่อมีโรคเกิดขึ้นในแปลงปลูก ให้รีบป้องกันการระบาดเพื่อรักษาต้นที่ยังดีอยู่ โดยการใส่สารเคมีฉีด คือสารแคปแทนอัตราผสมใช้สาร 1 กรัมผสมน้ำ 500 มิลลิลิตร หรือสาร 35-40 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

โรคและแมลงศัตรู	อาการ	สาเหตุ	วิธีป้องกันกำจัด
เพลี้ยไฟ	ทำให้แดงโมโบหงิกและเป็นยอดตั้งหรือไอ้ตั้ง	สภาพอากาศร้อนแห้งแล้ง	ใช้สารเคมีคาร์โบซัลแฟน อัตรา 10 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตรฉีดพ่น
แมลงเต่าแดง	กัดกินใบแดงขาดเป็นวงๆ ขณะต้นยังอ่อนอยู่		ฉีดพ่นด้วยสารเคมีเซฟวิน 85 ในอัตรา 20-30 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตรฉีดในระยะทอดยอด ฉีดคลุมไว้ก่อนสัปดาห์ละครั้ง
แมลงวันทอง	1. มีหนอนอยู่ภายในเนื้อผล 2. มีของเหลวไหลซึมออกมาบริเวณที่แมลงวันทองเข้าทำลาย 3. ผลบิดเบี้ยว ผิดรูปทรง 4. ผลอ่อนหยุดการเจริญเติบโต	แมลงวันทองวางไข่ที่ผลแดงโม	ใช้สารเคมีเมทิลยูจินอล หุบสำลีใส่ไว้ในขวดพลาสติก เจาะรูระหว่างกลางขวดพอให้แมลงเข้าได้ แล้วนำไปแขวนบริเวณรอบแปลง

1.7 การผสมเกสรดอกแดงโมด้วยมือ

แดงโมเป็นพืชพวกผสมข้ามดอก จะติดเป็นผลได้โดยแมลงเป็นตัวช่วยผสมเกสรหรือด้วยลมพัดพาละอองเกสรตัวผู้ไปตกบนเกสรตัวเมีย แต่เป็นไปได้้น้อยมาก ผู้ปลูกแดงโมประสบปัญหาแดงโมไม่ติดผล เนื่องจากไม่มีแมลงช่วยผสมเกสร เพราะใช้สารเคมีฆ่าแมลงฉีดพ่นต้นแดงโมมากไปและไม่เลือกเวลาฉีด ทำให้แมลงที่ช่วยผสมเกสร เช่น ผึ้งถูกสารเคมีฆ่าแมลงตายหมด จึงไม่มีผึ้งช่วยผสมเกสร ฉะนั้นต้องใช้คนผสมแทน เราสามารถผสมพันธุ์แดงโมได้ตั้งแต่เวลา 6.00 น. ถึง 10.00 น. หลังจาก 10.00 น. ไปแล้ว ดอกตัวเมียจะหุบและไม่ยอมรับ การผสมเกสรอีกต่อไป การผสมเกสรดอกแดงโมด้วยมือทำได้โดยเด็ดดอกตัวผู้ที่กำลังบานแล้วปลิดกลีบดอกสีเหลืองออกให้หมด แล้วดอกตัวผู้ลงบนดอกตัวเมียให้อับเรณูของดอกตัวผู้แตะสัมผัสกับเกสรตัวเมียทั่วกันทั้งหมด อันเป็นเสร็จสิ้นการผสมเกสร ซึ่งวิธีนี้ชาวบ้านเรียกว่า “การต่อดอก” วิธีนี้ช่วยให้การติดผลของแดงโมดีขึ้น และรู้อายุแดงโม ทำให้สามารถกำหนดวันเก็บเกี่ยวผลิตผลได้ (เคน แสนมี, 2565)

1.8 การดูแลแตงโมหลังติดผล

ดอกตัวเมียแตงโมที่ได้รับการผสมเกสรอย่างสมบูรณ์จะเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ ติดต่อกันไปวันต่อวัน และควรปลิดแตงโมผลแรกที่เกิดจากเถาหลักทิ้ง หลังจากได้รับการผสมเกสรแล้ว 7 วัน ซึ่งมีขนาดเล็กและคุณภาพต่ำ และแตงโมที่มีลักษณะบิดเบี้ยวไม่ได้คุณภาพทิ้งด้วย แตงโมที่ปลิดทิ้งสามารถขายเป็นแตงอ่อนได้ เถาแตงโมเถาหนึ่งๆ อาจติดเป็นผลได้หลายผล แต่ควรไว้แตงโมเถาละลูกจะดีที่สุด เลือกผลที่มีก้านขั้วขนาดใหญ่ และรูปทรงผลได้รูปสม่ำเสมอทั้งผลไว้ ซึ่งจะทำให้ผลแตงโมมีขนาดใหญ่ และมีคุณภาพสูง เพราะขนาดก้านขั้วผลมีความสัมพันธ์กับขนาดของผล ถ้าก้านขั้วผลใหญ่ผลก็จะใหญ่ ถ้าก้านขั้วเล็กผลก็จะเล็ก เมื่อผลแตงโมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว ควรเอาฟางรองใต้ผล เพื่อไม่ให้ผิวของผลแตงโมสัมผัสกับดินโดยตรง และควรจะกลับผลแตงโดยให้ด้านที่สัมผัสฟางถูกแสงแดดก่อนเก็บเกี่ยว 10 วัน เพื่อให้ผลแตงมีสีสม่ำเสมอทั่วทั้งผล (Plookphak.com, 2565)

1.9 การคลุมแปลง

เมื่อปลูกแตงโมครบ 30 วัน หลังลงปลูกในแปลง เถาของแตงโมจะแตกกิ่งออกไปเป็นแขนง เพื่อให้ต้นและเถาแตงโมเจริญเติบโตได้ดี ควรจะปิดคลุมหน้าดินด้วยฟาง การคลุมดินด้วยฟางมีประโยชน์ ดังนี้ คือ

1.9.1 ช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดินให้คงอยู่นาน ทำให้รากแตงโมดูดซับธาตุอาหารในดินได้ดีติดต่อกันโดยไม่ขาดตอน

1.9.2 ทำให้ต้นแตงโมเป็นโรคทางใบน้อยลง เพราะต้นและเถาไม่ได้สัมผัสกับดิน เพราะเลื้อยอยู่บนฟาง

1.9.3 ป้องกันไม่ให้ดินร้อนจัดเกินไป

1.9.4 ควบคุมไม่ให้หญ้าขึ้น และเจริญเติบโตมาแข่งกับแตงโม เพราะแตงโมแพ้หญ้ามาก เนื่องจากหญ้าส่วนใหญ่มีใบปรกดิน หญ้าจะบังใบแตงโมไม่ให้ถูกแดดทำให้ใบแตงโมปรุงอาหารไม่ได้เต็มที่ จะอ่อนแอลงทันทีและตายในที่สุด (เฉลิมเกียรติ โภควัฒนา และคณะ, 2557)

1.10 การจัดการเถาแตงโม

เมื่อแตงโมมีขนาดเถายาวประมาณ 1 – 2 ฟุต ควรจับเถาแตงโมให้เลื้อยไปทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้ใบบังแสงและอับทึบหนาแน่น และควรตัดเถาแตงที่อ่อนทิ้งไป โดยเลี้ยวไว้ 4 เถาต่อต้น ซึ่งเป็นเถาที่สมบูรณ์ที่สุด และต้องคอยริดกิ่งแขนงที่ออกจากเถานั้นด้วย การจัดการเถานั้นควรจะทำในตอนเย็น หากทำตอนเช้า กิ่งจะอวบน้ำประหลาดได้ง่าย

1.11 การเก็บเกี่ยวผลผลิตแตงโม

แตงโมเป็นพืชชนิดหนึ่งเมื่อผลแก่แล้วไม่แสดงอาการว่าสุกงอมให้เห็น เหมือนผลไม้เขือเทศหรือพริก ไม่เหมือนกับผลมะม่วง ซึ่งเปลี่ยนสีแล้วยังมีกลิ่นหอมด้วย การดูแตงโมว่าแก่เก็บได้หรือยัง จึงพิจารณาจาก

1.11.1 ดัชนีการเก็บเกี่ยวแตงโม

- 1) การคาดคะเนการแก่ของผลแตงโมด้วยการนับอายุการเก็บผลแตงโม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของแตงโม
- 2) การสังเกตมือเกาะ สังเกตมือเกาะที่ใกล้ขั้วมากที่สุด ถ้าแห้งหรือมีสีเหลืองจากปลายมาหาโคน แสดงว่าแตงโมแก่
- 3) วัดความแก่อ่อนของผลแตงโมได้จากการตีคังเสียงหรือตบผลเบาๆ ฟังเสียงดูถ้ามีเสียงผสมกันระหว่างเสียงกังวานและเสียงทึบ แตงจะแก่พอดี (แก่ 75 เปอร์เซ็นต์) มีเนื้อเป็นทราย
- 4) ถ้าตีคังแล้วเสียงทึบเหมือนมีลมอยู่ข้างใน แตงจะแก่จัดเกินไปที่ชาวบ้านเรียกว่า “ไส้ลึ่ม”
- 5) สังเกตนวลของผล ถ้าจางลงกว่าปกติแสดงว่าแตงเริ่มแก่
- 6) ทดลองผ่าดู

1.11.2 วิธีการเก็บเกี่ยวแตงโม

วิธีการเก็บเกี่ยวแตงโม ควรเก็บผลแตงโมตอนบ่าย ไม่ควรเก็บผลตอนเช้า เพราะจะทำให้ผลแตงแตกได้ง่าย โดยใช้มือเด็ดที่ขั้วแตงโมอย่างระมัดระวัง ค่อยๆ ไข้ขั้วหลุดออกจากเถา แล้ววางผลแตงโมลงในตะกร้าที่สะอาด หรือในพื้นที่ที่เตรียมไว้ พยายามหลีกเลี่ยงการวางผลแตงโมบนพื้นดินในสวนโดยตรง เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อราที่อยู่ในดิน

1.11.3 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวแตงโม

- 1) คัดแยกผลที่มีตำหนิแยกไว้ต่างหาก ขนย้าย วางเรียง ให้เป็นระเบียบบนพื้นที่สะอาด เพื่อรอการขนส่งไปยังผู้บริโภค พ่อค้าคนกลาง
- 2) คัดเลือกผลผลิตที่ค้ำยคุณภาพด้วยสายตา เช่น แตงโมมีรอยโรคและแมลง แยกไว้ต่างหาก
- 3) คัดขนาดและคัดคุณภาพ ตามมาตรฐานคุณภาพของแตงโม
- 4) ทำความสะอาดผลแตงโมที่คัดคุณภาพแล้ว โดยใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาด เพื่อกำจัดเศษวัสดุออกจากผล

1.11.4 มาตรฐานสินค้าเกษตร แดงโม

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2555) มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การกำหนดมาตรฐานแดงโม ซึ่งระบุมาตรฐานไว้ 10 ข้อ ดังนี้

1) ขอบข่าย มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ครอบคลุมผลแดงโม (watermelon) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. & Nakai (ชื่อพ้อง: *Citrullus vulgaris* Schard) อยู่ในวงศ์ Cucurbitaceae พันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้าเพื่อนำมาบริโภคสด

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมผลแดงโมที่ใช้แปรรูปในอุตสาหกรรม

2) คุณภาพ

(1) ข้อกำหนดขั้นต่ำ ผลแดงโมทุกชั้นคุณภาพต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละชั้นคุณภาพ และเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ตามที่ระบุไว้

ก. เป็นแดงโมทั้งผล

ข. มีลักษณะตรงตามพันธุ์^{1/}

ค. เป็นผลแดงโมสด

ง. ไม่มีรอยชำที่ทำให้ไม่เหมาะสมกับการบริโภค และไม่เสื่อมคุณภาพ

หรือไม่เน่าเสีย

จ. สะอาด ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้

ฉ. ไม่มีรอยแตก

ช. ไม่มีศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแดงโม

ซ. ไม่มีร่องรอยความเสียหายเนื่องมาจากศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อ

คุณภาพของเนื้อแดงโม

ฅ. ไม่มีกลิ่นที่ผิดปกติที่ผิวผลแดงโม โดยไม่รวมหยดน้ำที่เกิด

หลังจากนำผลแดงโมออกจากห้องเย็น

ญ. ไม่มี ความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ และ/หรือ อุณหภูมิสูง

ฎ. ไม่มีกลิ่นแปลกปลอม และ/หรือ รสชาติที่ผิดปกติ^{1/}

อาจมีการตัดแปลงรูปทรงและ/หรือผิวเปลือกของผลแดงโมให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

(2) *ชั้นคุณภาพ* ผลแดงโมตามมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้มี 2 ชั้น คุณภาพ ดังนี้

ก. *ชั้นพิเศษ (extra class)* ผลแดงโมในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุด มีข้อผิดพลาดโดยมีความยาวไม่เกิน 5 เซนติเมตร มีปริมาณของแข็งทั้งหมดที่ละลายน้ำได้ไม่ต่ำกว่า 11 °Brix ไม่มีความผิดปกติด้านรูปทรงและสีและ ตำหนิที่ผิว ในกรณีที่มีความผิดปกติหรือตำหนิ ต้องมองเห็นได้ไม่ชัดเจน และไม่มีผลกระทบต่อลักษณะ ภายนอกของผลแดงโม คุณภาพของเนื้อแดงโม คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอใน ภาชนะบรรจุ

ข. *ชั้นหนึ่ง (class I)* ผลแดงโมในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดี อาจมีความผิดปกติหรือตำหนิได้เล็กน้อย ดังต่อไปนี้

ก) ความผิดปกติเล็กน้อยด้านรูปทรงและสี²

ข) ตำหนิเล็กน้อยที่ผิวซึ่งเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลเป็นตื้น ๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้อง ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิวของผลแดงโม ความผิดปกติหรือตำหนิจะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแดงโม คุณภาพของเนื้อแดงโม คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

(3) *ชั้นสอง (class II)* ผลแดงโมในชั้นนี้รวมผลแดงโมที่มีคุณภาพไม่เข้าชั้นที่สูงกว่า แต่มีคุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำที่กำหนด ดังต่อไปนี้

ก. ความผิดปกติด้านรูปทรงและสี

ข. ตำหนิที่ผิวซึ่งเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลเป็นตื้น ๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาด ของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิวของผลแดงโม

ค. มีรอยชำที่ผิวเปลือกได้เล็กน้อย ความผิดปกติตำหนิหรือรอยชำจะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแดงโม คุณภาพของ เนื้อแดงโม คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ สีของผิวเปลือกแดงโมบริเวณที่เป็นสีเหลืองเนื่องจากเป็นส่วนที่สัมผัสกับผิวดิน การตัดแปลงรูปทรง และ/หรือ ผิวเปลือกของผลแดงโมไม่ถือเป็นความผิดปกติ

3) *ขนาด* ขนาดของผลแดงโมพิจารณาจากน้ำหนักต่อผล ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ขนาดของผลแดงโม

รหัสขนาด	น้ำหนักต่อผล (กิโลกรัม)
1	>7.0
2	>6.0 ถึง 7.0
3	>5.0 ถึง 6.0
4	>4.0 ถึง 5.0
5	>3.0 ถึง 4.0
6	>2.0 ถึง 3.0
7	≤2.0

หมายเหตุ

การแบ่งชั้นคุณภาพและขนาดในมาตรฐานนี้ ใช้ในการพิจารณาทางการค้าโดยนำข้อกำหนดการแบ่งชั้นคุณภาพไปใช้ร่วมกับข้อกำหนดเรื่องขนาด เพื่อกำหนดเป็นชั้นทางการค้า ซึ่งคู่ค้าอาจมีการเรียกชื่อชั้นทางการค้าที่แตกต่างกันขึ้นกับความต้องการของคู่ค้าหรือตามข้อจำกัดที่มีเนื่องมาจากฤดูกาล

4) *เกณฑ์ความคลาดเคลื่อน* เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพและขนาดที่ยอมให้มีได้ในแต่ละภาชนะบรรจุสำหรับผลแดง ที่ไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ ดังนี้

(1) *เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ*

ก) *ชั้นพิเศษ (extra class)* ไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลแดงโมที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นพิเศษ (ข้อ 2.1) แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นหนึ่ง (ข้อ 2.2) หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน ของคุณภาพชั้นหนึ่ง (ข้อ 1.2)

ข้อมูลจากผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ส่งออก และจากโครงการศึกษาดัชนีชี้วัดคุณลักษณะสำคัญที่ใช้เกณฑ์ในการบ่งชี้คุณภาพ การแบ่งชั้นคุณภาพ การกำหนดรหัสขนาด และแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของแดงโม ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ซึ่งได้รับความร่วมมือในการดำเนินโครงการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ข) *ชั้นหนึ่ง (class I)* ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลแดงโมที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่ง (ข้อ 2.2) แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นสอง (ข้อ 2.3) หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นสอง(ข้อ 1.3)

ค) *ชั้นสอง (class II)* ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลแดงโมที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสอง (ข้อ 4.2.2.3) ต้องไม่มีรอยชำรุดเสียหาย มีลักษณะอื่นหรือที่ไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภค

(2) *เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด* ยอมให้มีผลแดงโมที่ขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าขนาดที่ระบุถัดไปหนึ่งรหัสขนาดปณมาได้ไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลแดงโม

5) การบรรจุ

(1) ผลแดงโมที่บรรจุในแต่ละภาชนะบรรจุ ต้องมีความสม่ำเสมอทั้งในเรื่องของพันธุ์ คุณภาพ ขนาด และสี ส่วนของผลแดงโมที่มองเห็นได้จากภายนอกภาชนะบรรจุ ต้องเป็นตัวแทนของผลิตผลทั้งหมด

(2) ต้องบรรจุผลแดงโมในลักษณะที่สามารถป้องกันความเสียหายที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของผลแดงโมได้ วัสดุที่ใช้ภายในภาชนะบรรจุต้องสะอาดและมีคุณภาพ ถ้ามีการใช้วัสดุโดยเฉพาะกระดาษหรือตราประทับที่เกี่ยวกับข้อมูลทางการค้าต้องใช้หมึกพิมพ์หรือกาวที่ไม่เป็นพิษ

(3) ภาชนะบรรจุต้องมีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะไม่มีกลิ่นและสิ่งแปลกปลอม มีคุณสมบัติทนทานต่อการขนส่ง และรักษาคุณภาพของผลแดงโมได้เมื่อถึงปลายทาง

6) เครื่องหมายและฉลาก

(1) *ผลิตผลที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค* ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียดที่ภาชนะบรรจุ สิ่งห่อหุ้ม สิ่งผูกมัด ป้ายสินค้า หรือผลแดงโม โดยต้องมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวง ดังต่อไปนี้

ก. ชื่อผลิตผล ให้ระบุข้อความว่า “แดงโม” หรือ “แดงโมไร้เมล็ด” และ/หรือ “ชื่อพันธุ์แดงโม”

ข. ให้ระบุสีของเนื้อแดงโม

ค. ชั้นคุณภาพ

ง. รหัสขนาด/ขนาด (ถ้ามี)

จ. น้ำหนักสุทธิ

ฉ. ข้อมูลผู้ผลิต และ/หรือผู้จำหน่าย ให้ระบุและที่ตั้ง

ช. ของสถานที่ผลิต หรือแบ่งบรรจุ หรือจัดจำหน่าย ทั้งนี้ อาจแสดงชื่อและที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของผู้ผลิตหรือแบ่งบรรจุก็ได้ กรณีที่นำเข้าให้ระบุชื่อและที่ตั้งของผู้นำเข้า

ข. ข้อมูลแหล่งผลิต ให้ระบุประเทศผู้ผลิต ยกเว้นกรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ

ฉ. ภาษา กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทย แต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

(2) ผลผลิตที่ไม่ได้จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค ต้องมีข้อความที่ระบุในเอกสารกำกับสินค้า ฉลาก หรือแสดงไว้ที่ภาชนะบรรจุ โดยข้อความต้องอ่านได้ ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวง ดังต่อไปนี้

ก. ชื่อผลิตภัณฑ์ ให้ระบุข้อความว่า “แดงโม” หรือ “แดงโมไร้เมล็ด” และ/หรือ “ชื่อพันธุ์แดงโม”

ข. ให้ระบุสีของเนื้อแดงโม

ค. ชั้นคุณภาพ

ง. รหัสขนาด/ขนาด (ถ้ามี)

จ. น้ำหนักสุทธิ

ฉ. จำนวนผลต่อภาชนะบรรจุ (ถ้ามี)

ช. ข้อมูลผู้ผลิต และ/หรือ ผู้จำหน่าย ให้ระบุชื่อและที่ตั้งของสถานที่ผลิต หรือแบ่งบรรจุ หรือจัดจำหน่าย และหมายเลขรหัสสินค้า (ถ้ามี) ทั้งนี้ อาจแสดงชื่อและที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของผู้ผลิต หรือ แบ่งบรรจุก็ได้ กรณีที่นำเข้า ให้ระบุชื่อและที่ตั้งของผู้นำเข้า

ข. ข้อมูลแหล่งผลิต ให้ระบุประเทศผู้ผลิต ยกเว้นกรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ

ฉ. ภาษา กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทย แต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

(3) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นไปตามกฎกระทรวงเรื่องกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมายและการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตรพ.ศ.2553 และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

7) สารปนเปื้อน ชนิดและปริมาณสารปนเปื้อน ในผลแดงโมให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

8) สารพิษตกค้าง ชนิดและปริมาณสารพิษตกค้างในผลแดงโมให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมกษ. 9002 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง: ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด และมกษ.9003 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง: ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดที่ปนเปื้อนจากสาเหตุที่ไม่อาจ หลีกเลี่ยงได้

9) สุขลักษณะ การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติต่อผลแดงโมในขั้นตอนต่างๆ รวมถึง การเก็บรักษา การบรรจุ และการขนส่งต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค

10) วิธีวิเคราะห์และชักตัวอย่าง

ก. วิธีวิเคราะห์ ใช้วิธีตามตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.4 วิธีวิเคราะห์

ข้อกำหนด	วิธี	หลักการ
1. คุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต้น (ข้อ 2.1.1)	ตรวจพินิจ	-
2. ปริมาณของแข็งทั้งหมดที่ละลายน้ำได้ (ข้อ 2.1.2 และ 2.2.1)	Refractometer method (AOAC 932.12) หรือใช้วิธีที่มีความถูกต้องเทียบเท่า (equivalent method)	Refractometry
3. ความผิดปกติด้านรูปร่างและสี (ข้อ 2.2)	ตรวจพินิจ	-
4. ตำหนิที่ผิว (ข้อ 2.2)	ตรวจพินิจ	-
5. ขนาด (ข้อ 3)	ชั่งน้ำหนัก	Gravimetry

ข. วิธีชักตัวอย่าง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวกับวิธีชักตัวอย่าง

2. การจัดการการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2556) มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ระบุข้อกำหนดไว้ 8 ข้อ ดังนี้ 1) แหล่งน้ำ 2) พื้นที่ 3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 6) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา 7) สุขลักษณะส่วนบุคคล 8) บันทึกข้อมูลและการตามสอบ โดยมีขอบเขตครอบคลุมข้อกำหนดในการผลิตพืชสำหรับใช้เป็นอาหาร เช่น พืชผัก ไม้ผล พืชไร่ พืชเครื่องเทศ พืชสมุนไพร ตลอดจนทุกขั้นตอนการผลิตและหลังการเก็บเกี่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยมีคุณภาพเหมาะสมในการบริโภค โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสุขภาพความปลอดภัย และสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 8 ประกอบด้วย

2.1 น้ำ

โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

2.1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องไม่ปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิตหากเสี่ยงต่อการปนเปื้อนให้ส่งตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์กับห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนและเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน

2.1.2 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น น้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูก และพื้นที่โดยรอบ

2.1.3 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืช มีปริมาณเพียงพอกับ ความต้องการของพืช และมีการบำรุงรักษาระบบการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

2.1.4 น้ำสำหรับใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ทั้งที่สัมผัสส่วนที่บริโภคได้โดยตรง และตกค้างที่ผลผลิต ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภค

2.2 พื้นที่ปลูก

โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

2.2.1 พื้นที่ปลูกไม่ปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิตหากเสี่ยงต่อการปนเปื้อนให้ส่งตัวอย่างดินไปวิเคราะห์กับห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อน และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

2.2.2 หากมีการใช้สารเคมีที่ไ้ซึมหรือรดดินเพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูก ให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมีวันที่ใช้อัตราส่วนและวิธีใช้และชื่อผู้ปฏิบัติงาน

2.2.3 มีการจัดการพื้นที่ปลูกโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อมคุณภาพผลิตผลและสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

2.2.4 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก โดยระบุชื่อเจ้าของ พื้นที่ ชื่อผู้ดูแลแปลง (ถ้ามี)สถานที่ติดต่อ ที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังแปลงปลูก ชนิดพืช และพันธุ์ที่ปลูก

2.3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร

2.3.1 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิง คำแนะนำ ของกรมวิชาการเกษตร หากสงสัยว่ามีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ตรงตามคำแนะนำให้ วิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลโดยห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการ รับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์สารพิษตกค้างและเก็บผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน

2.3.2 ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้วัตถุ อันตรายทางการเกษตร

2.3.3 การจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆ ต้องมีสถานที่จัดเก็บเฉพาะ เพื่อการควบคุมการหิบบใช้ และป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผล และอันตรายต่อมนุษย์ และมีการจัดทำ บันทึกรายชื่อหรือบัญชีรายชื่อของวัตถุอันตรายที่เก็บไว้

2.3.4 การจัดเก็บสารเคมีอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำความสะอาด สารอื่นๆ ที่ ไม่ได้ใช้ทางการเกษตร ให้เป็นสัดส่วน

2.3.5 ภาชนะหรืออุปกรณ์ที่สัมผัสกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องมีวิธีการจัดเก็บ ทำความสะอาด ทำลาย หรือจัดการด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม

2.3.6 การฉีดพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร เครื่องฉีดพ่นและอุปกรณ์ต้องอยู่ใน สภาพพร้อมใช้งาน

2.3.7 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้และปฏิบัติตามวิธีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ ถูกต้อง การป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น ผู้ปฏิบัติต้องเลือกใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรถูกต้องตรงกับศัตรูพืชที่ระบาดเลือกใช้ อุปกรณ์ฉีดพ่น ได้อย่างเหมาะสม ขณะพ่นต้องสวมเสื้อผ้ามิดชิดและอยู่เหนือลม หลังฉีดพ่นต้อง อาบน้ำสระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที และควรเตรียมอุปกรณ์และคู่มือการปฐมพยาบาลให้พร้อมใช้งาน เป็นต้น

2.4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

2.4.1 มีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนด มาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและ/หรือคุณภาพของผลิตผล และ/หรือสิ่งแวดล้อมและ/หรือสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

2.4.2 จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลปัจจัยการผลิตแหล่งที่มาและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่นเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยธาตุอาหารเสริมวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการปริมาณวัน/เดือน/ปี ที่จัดซื้อ

2.4.3 เมล็ดพันธุ์หรือต้นพันธุ์ ต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติของเมล็ดพันธุ์หรือต้นพันธุ์ได้ หากมีการคลุกหรือเคลือบเมล็ดพันธุ์ด้วยวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามวิธีการและอัตราตามคำแนะนำบนฉลากที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายและบันทึกข้อมูลไว้

2.4.4 มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์เคมีและกายภาพสู่ผลิตผล

2.4.5 หากเกษตรกรมีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในฟาร์ม ปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลาย หรือผ่านกระบวนการที่จะไม่ทำให้เกิดโรคสู่คนและให้บันทึกข้อมูลระบุวิธีการวันที่ และช่วงเวลาทำปุ๋ยอินทรีย์รวมทั้งไม่ใช่สิ่งขับถ่ายของคนมาทำเป็นปุ๋ย

2.4.6 เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ต้องมีเพียงพอและมีสภาพเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน มีสถานที่เก็บ และมีการตรวจสอบ รวมถึงต้องมีการทำความสะอาดทุกครั้งก่อนและหลังการใช้งาน

2.4.7 การจัดการในขั้นตอนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการของลูกค้า

2.4.8 การกำจัดของเสีย และสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต หากเป็นส่วนของพืชที่เสียหายเนื่องจากโรคให้เผาทำลาย ส่วนของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้ให้จัดให้มีที่ทิ้งให้เพียงพอหรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจนรวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต

2.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

2.5.1 เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม โดยผลิตผลมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออก หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่ายให้คัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดของผลิตผลตามข้อกำหนดของลูกค้า

2.5.2 มีการป้องกันการปนเปื้อนของผลิตผล ได้แก่ การเก็บเกี่ยวต้องทำอย่างถูกต้อง สุลักษณะ ไม่วางผลิตผลสัมผัสกับดินโดยตรง แยกภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรจากภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยวและการขนย้ายผลิตผล อุปกรณ์ภาชนะบรรจุและวัสดุที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรงต้องทำจากวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนและสะอาดพร้อมใช้งาน มี สถานที่เก็บรักษาอย่างเป็นสัดส่วนและป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะได้

2.5.3 สถานที่ในการเก็บรักษาผลิตผล ต้องมีโครงสร้างที่สามารถป้องกันการปนเปื้อน

2.6 การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา

2.6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลิตผล และ/หรือเก็บรักษาผลิตผลเพื่อป้องกันการปนเปื้อน มีวัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว

2.6.2 ต้องทำความสะอาดพาหนะที่ใช้ในการขนย้าย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร/ปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน

2.6.3 การขนย้ายผลิตผล เลือกลงใช้ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุที่ป้องกันการกระแทกเสียดสี และขนย้ายด้วยความระมัดระวัง

2.7 สุขลักษณะส่วนบุคคล

2.7.1 ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล

2.7.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

2.7.3 ต้องมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.8 การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

2.8.1 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูก และข้อมูลประจำแปลงปลูก การใช้น้ำ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ปุ๋ย และสารปรับปรุงบำรุงดิน

2.8.2 มีการจัดเก็บเอกสารและ/หรือบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาลเพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้

2.8.3 ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือทบทวน บันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อให้มั่นใจในกระบวนการผลิต เพื่อปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. สภาพทั่วไปของอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

สำนักงานเกษตรอำเภอหาดสำราญ (2561, น.1-17) ระบุถึงสภาพทั่วไปของอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ประกอบด้วย ลักษณะที่ตั้งอาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ข้อมูลด้านชีวภาพ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

3.1 ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

อำเภอหาดสำราญ เป็นหนึ่งในอำเภอของจังหวัดตรัง มีพื้นที่ทั้งหมด 140,000 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 22 หมู่บ้าน ห่างจากตัวจังหวัดตรัง ไปตามถนนสาย ถนนตรัง-ปะเหลียน ผ่านถนนหมายเลข 4124 และ ถนนหมายเลข 4235 ระยะทาง 50 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอกันตังและอำเภอปะเหลียน

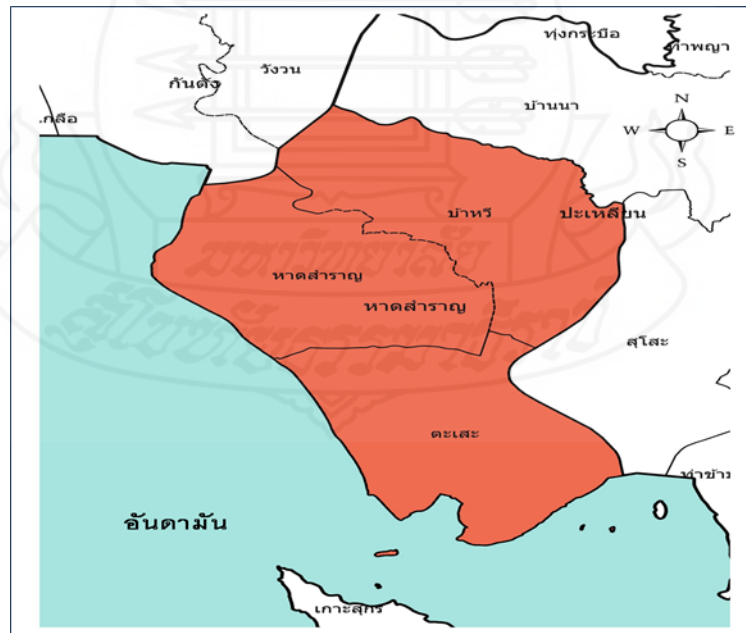
ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอปะเหลียน

ทิศใต้ ติดต่อกับทะเลอันดามัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน

ท้องที่อำเภอหาดสำราญเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอปะเหลียน ทางราชการได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกมาตั้งเป็น กิ่งอำเภอหาดสำราญ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน ปีเดียวกัน และต่อมาในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็น อำเภอหาดสำราญ โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน

อำเภอหาดสำราญแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 3 ตำบล 22 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลหาดสำราญ มี 12 หมู่บ้าน ตำบลตะเสะ มี 6 หมู่บ้าน และตำบลบ้ำหิว มี 4 หมู่บ้าน

ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้งอาณาเขตอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

3.2.1 สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่ของอำเภอหาดสำราญ สภาพภูมิประเทศโดยรอบของอำเภอหาดสำราญ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ดอน คล้ายลูกคลื่น ซึ่งกระจายทั่วไปทั้งตำบล และมีลักษณะเป็นป่าชายเลนบางส่วน

อำเภอหาดสำราญ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 224 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 140,000 ไร่ มีพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตร เช่น การทำสวนยางพารา การทำสวนปาล์ม น้ำมัน ทั้งนี้เนื่องจากมีฝนตกเกือบตลอดปีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำการเกษตร ปลูกยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ประมาณร้อยละ 51 มีพื้นที่ป่าชายเลนประมาณร้อยละ 15 พื้นที่สาธารณะและที่อยู่อาศัยอื่นๆ ร้อยละ 34

3.2.2 ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอหาดสำราญ ประกอบด้วยข้อมูลชุดดิน จำนวน 12 ชุดดิน คือหน่วยชุดดินที่ 5 6 13 34 39 42 43 14 17 25 26 และ 45 โดยชุดดินที่เหมาะสมในการปลูกแตงโม คือชุดดินที่ 43 โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ 43 เกิดจากดินทรายเก่า หรือสันหาดเก่าสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่น มีความลาดชัน 1 – 3 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำค่อนข้างมากหรือมากเกินไป น้ำซึมผ่านรวดเร็วเนื้อดินปนเป็นดินทรายหรือดินร่วนหรือดินทราย ความเป็นกรดเป็นด่าง 4.5 – 5.5 เมื่อดินล่างเป็นดินทรายมีความเป็นกรดเป็นด่าง 5.2-5.9 ดินมีความเหมาะสมเล็กน้อยถึงปานกลาง สำหรับปลูกข้าว มะพร้าว โกโก้ ปาล์ม น้ำมัน มะม่วงหิมพานต์ แตงโม พืชไร่ พืชผัก ไม่มีความเหมาะสมสำหรับยางพารา ไม้ผล ไม้ยืนต้น

3.3 สภาพภูมิอากาศ

3.3.1 สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของอำเภอหาดสำราญ

อำเภอหาดสำราญ เป็นอำเภอที่มีฝนตกเพียงเล็กน้อย และมีอากาศเย็นเนื่องจากฝนตกน้อยอาจจะอยู่ในเกณฑ์แล้ง

3.3.2 อุณหภูมิ

เนื่องจากอำเภอหาดสำราญเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดตรัง ซึ่งตั้งอยู่ในคาบสมุทรมที่มีแหลมยื่นออกไปในทะเล จึงได้รับมรสุมอย่างเต็มที่ คือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดียและมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากทะเลจีนใต้ และอ่าวไทย ทำให้ได้รับไอน้ำและความชุ่มชื้นมากอุณหภูมิโดยเฉลี่ยจึงไม่สูงมากและอากาศไม่ร้อนจัดในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุด

3.3.3 ปริมาณน้ำฝน

หาดสำราญเป็นอำเภอที่มีปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ต่ำเทียบทั้งประเทศ แต่ต่ำเทียบตามภาคอยู่ในเกณฑ์ฝนแล้ง เพราะอยู่ด้านฝั่งตะวันตกของภาคใต้จึงได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เต็มที่ ปริมาณฝนในฤดูนี้จึงมีมากและได้รับมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเล็กน้อย เนื่องจากด้านตะวันออกถูกปิดกั้นด้วยภูเขา ปริมาณฝนในมรสุมนี้จึงน้อย ฝนเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 2,327.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกเฉลี่ย 174 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน มีฝนเฉลี่ย 335.8 มิลลิเมตร

3.4 ข้อมูลด้านเกษตร

อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 54,613 ไร่ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของอำเภอโดยมีพื้นที่ปลูกยางพารา จำนวน 43,887 ไร่ รองลงมา ปาล์ม น้ำมัน มีพื้นที่ปลูกจำนวน 9,893 ไร่ แดงโมพื้นที่ปลูก จำนวน 775 ไร่ และข้าวไร่ จำนวน 58 ไร่

4. ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแอมโมตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 แนวคิดและทฤษฎีความพร้อม

คำว่า “พร้อม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า ครบถ้วน ส่วนคำว่า “ความพร้อม” เป็นคำนามซึ่งจะมีความหมายว่า ความครบครัน หรือมีทุกอย่างครบแล้ว วิชิตา หารษาจารย์พันธ์ (2540) อธิบายว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพที่เตรียมพร้อมในการปฏิบัติ หรือ ดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการเตรียมตัวไว้แล้วสำหรับกิจกรรมนั้นๆ

สมศรี นิยมสุข (2548) อธิบายว่า ความพร้อม หมายถึง การเตรียมตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถ มีทักษะ มีความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อื่น และมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ องค์ประกอบของความพร้อมไว้ 3 ประการ คือ 1) วุฒิภาวะ 2) การได้รับการอบรม และเตรียมตัว และ 3) ความสนใจหรือแรงจูงใจ ประกอบด้วย

1. *วุฒิภาวะ* วุฒิภาวะที่บุคคลมีความสามารถที่จะทำอะไรได้เองตามธรรมชาติ อันเหมาะสมกับวัยของตนเอง โดยที่ความสามารถนั้น ไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้หรือการฝึกฝน ประกอบด้วย วุฒิภาวะทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยทั่วไปวุฒิภาวะทางด้านร่างกายจะมองเห็นได้ชัดเจนกว่าทางด้านอื่น

2. *ประสบการณ์เดิม* เป็นที่ยอมรับกันว่าการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ต้องอาศัย ประสบการณ์เดิม เช่น ทักษะเดิม เจตคติเดิม เป็นพื้นฐานทำให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงาน

3. **แรงจูงใจ** หมายถึง ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน การขาดแรงจูงใจเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ สำหรับ การทำงานให้ประสบความสำเร็จ มนุษย์มีความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย และทางด้านสังคม นักจิตวิทยา พบว่า เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการเบื้องต้นแล้วก็จะหาทางสนองความต้องการที่สูงขึ้น ตามลำดับ

ปัจจุบันคำว่าความพร้อม ถูกกล่าวถึงกันมากในกระบวนการบริหารหรือเปลี่ยนแปลงองค์กร ซึ่งผู้ที่จะถูกเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคลหรือองค์กรจำเป็นต้องได้รับการเตรียมความพร้อมเสียก่อน หลังจากนั้นการประเมินความพร้อมและเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง ความพร้อมพวกนี้ ก็จำแนกได้เป็นความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ

4.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

ชนิกานต์ โชติมา (2564) กล่าวว่า แรงจูงใจภายในซึ่งเกิดจากความสนใจ ความต้องการ และเจตคติ ส่วนแรงจูงใจภายนอกเป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่ง ซึ่งได้แก่ เป้าหมาย ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าและเครื่องล่อ หรือจะกล่าวให้แคบลงได้ว่า แรงจูงใจภายใน คือ เจตคติ และแรงจูงใจภายนอก คือ เครื่องล่อทำให้ร่างกายเกิดแรงขับ หรือแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ โดย หลักและเหตุผล บุคคลที่มีเจตคติที่ดีมีเครื่องล่อสนับสนุนในทางดี พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมบรรลุเป้าหมาย และไปในทางที่ดี

ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดและทฤษฎีความพร้อมมาพิจารณาร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ สรุปได้ว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพของบุคคลที่มีความตั้งใจ มีการเตรียมตัวที่จะทำการสิ่งใดหรือปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง โดยมีองค์ประกอบของความพร้อม ได้แก่ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และแรงจูงใจ ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจดังที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่าแรงจูงใจ หมายถึง สิ่งเร้าหรือแรงกระตุ้นที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย แรงจูงใจภายในซึ่งเกิดจากความสนใจ ความต้องการ และแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ กำไร รางวัล เป็นต้น เป็นแรงชักนำจากสิ่งจูงใจที่มาเร้าหรือผลักดันให้ บุคคลเกิดความต้องการ เกิดแรงขับให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกร

นงลักษณ์ โคตรสมบัติ (2558) การใช้เทคโนโลยีการผลิตแอมโมเนียมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนียมส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาทั้งหมดมีประสบการณ์ปลูกแอมโมเนียมเฉลี่ย 8.75ปี 2) เกษตรกรผู้ปลูก

แดงโมเกือบทั้งหมดมีการใช้เทคโนโลยีการผลิตแดงโมตาม แนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใน ระดับมากที่สุด 3) สภาพการตลาดพบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีการจัดชั้นคุณภาพผลผลิต (คัดเกรด) ขายผลผลิตตามน้ำหนัก 4) เกษตรกรมีความรู้ตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมใน ระดับมากที่สุด และ 5) ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกแดงโม พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาใน ระดับน้อย โดยมีปัญหามากที่สุดในประเด็น พื้นที่ปลูก ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ให้เจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรม เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน/ น้ำและควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วม ดูแลระบบการตลาด

งามฉวี จันทพา (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการผลิต สับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกสับปะรด 6-10 ไร่ จำนวนผลผลิตส่วนใหญ่ผลิตได้ทั้งหมด 6-10 ตัน ขายผลผลิตในรูปแบบการส่งโรงงาน แรงงานที่ใช้ในการผลิตสับปะรด ใช้แรงงานในครัวเรือน แหล่งทุนและสินเชื่อ ส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัว การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตสับปะรด ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประสพการณ์ ในการผลิตสับปะรด 11-20 ปี

สมยนต์ บุญลี (2550) ศึกษาการยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก ของเกษตรกรตาม โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัด ศรีสะเกษ พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทั้งหมดมีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาคณะบังคับหรือต่ำกว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.2 คน อายุเฉลี่ย 44.5 ปี จำนวน แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 คน จำนวนแรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 4.2 คน จำนวนพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย 18.3 ไร่ จำนวนพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.6 ไร่ การได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.6 ครั้ง การติดต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3.1 ครั้ง ประสพการณ์ในการปลูก พริกเฉลี่ย 8.0 ครั้ง

5.2 การจัดการการผลิตพืช

กิมหันต์ สิงห์ไชย (2560) แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะขงชิดตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติ และการควบคุมการผลิต การ บันทึกรายละเอียดและควบคุมเอกสาร การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร การจัดการ เพื่อการผลิตผลมะขงชิดให้ได้ คุณภาพตามมาตรฐาน เป็นที่พึงพอใจของกลุ่มและผู้บริโภค การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะขงชิดที่ มีผิวสวยและปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตมะขงชิดที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บ เกี่ยวในสวน การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า การ

ควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพเกษตรกรร้อยละ 81.8 มีการปฏิบัติการผลิตมะขงชิดตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุด

สุดาทิพย์ รันคำภา (2556) แนวทางการจัดการการผลิตพริกตามหลักเกษตรที่ดี ที่เหมาะสมของเกษตรกรในตำบลหัวเรือ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการจัดการในกระบวนการผลิตของเกษตรกร เกษตรกรมีระดับในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการผลิตพริกตามระเบียบปฏิบัติ GAP ระบบการผลิตพริก ระดับเกษตรกร ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของการปฏิบัติ คือ ปฏิบัติได้มากที่สุด ปฏิบัติได้มาก ปฏิบัติได้ปานกลาง ปฏิบัติได้น้อย และปฏิบัติได้น้อยที่สุด จำนวน 9 ประเด็น ดังนี้ เกษตรกรปฏิบัติได้มากที่สุด ในประเด็น แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริก พันธุ์พริกที่ใช้ การควบคุมศัตรูพริกเกษตรกรปฏิบัติได้มาก ในประเด็น การปลูก การดูแลรักษาพริกที่ปลูกสุกลักษณะ หรือความสะอาด การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยวและการบันทึกข้อมูล ส่วนประเด็นวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรปฏิบัติได้น้อย

รัชฎลักษณ์ ตาสุข (2556) การจัดการการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ของเกษตรกรใน อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามระบบ GAP มีการปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง เฉลี่ย 8.09 ไร่ มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้เบอร์ 4 เฉลี่ย 5.54 ไร่ และมะม่วงพันธุ์อื่นๆ เฉลี่ย 3.24 ไร่ มีการผลิตมะม่วงทั้งในฤดูและนอกฤดู ส่วนใหญ่ต้นมะม่วง ปลูกด้วยวิธีการทาบกิ่ง การให้น้ำอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีระยะการ ปลูก 6x6 เมตร เกษตรกรทุกคนมีการตัดแต่งกิ่งและจัดทรงพุ่ม แมลงที่ทำความเสียหายมาก คือ เพลี้ยไฟ โรคที่สำคัญที่ทำลายผลผลิต คือ โรคแอนแทรคโนส การป้องกันกำจัด โรคและแมลง เกษตรกรจะห่อผลมะม่วงด้วยถุงคาร์บอน มีการคัดเกรดมะม่วงก่อนการจำหน่าย เกษตรกรขาย มะม่วงได้ราคา เฉลี่ยกิโลกรัมละ 21 -40 บาท

5.3 ความพร้อมของเกษตรกรในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และเหมาะสม

จินตนา ปัญจะ (2553) ได้ศึกษาความพร้อมของเกษตรกรจังหวัดราชบุรี ในการ ปลูกสับปะรด พบว่า ความพร้อมของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี ในการปลูกสับปะรดอยู่ในระดับ ปานกลาง จากผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดการถือครองที่ดิน ระยะเวลาในการปลูกสับปะรด และกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อม ในการปลูกสับปะรด ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ กับความพร้อมการปลูกสับปะรด ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม ได้แก่ เงินทุน การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของเกษตรกร แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกสับปะรด ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยในด้านประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนียมที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาการผลิตสินค้าปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ปี 2563 จำนวน 40 ราย โดยใช้ประชากรทั้งหมด

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ประธานและสมาชิกแปลงผู้ปลูกแอมโมเนียม จำนวน 5 ราย นักวิชาการเกษตร กรมวิชาการเกษตร จำนวน 1 ราย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอหาดสำราญ จำนวน 1 ราย และผู้รับซื้อแอมโมเนียม จำนวน 1 ราย รวมทั้งรวม 8 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือ แบบสอบถาม ที่มีคำถามปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนียม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา พื้นที่การผลิตแอมโมเนียม ลักษณะการถือครองที่ดิน ประสบการณ์ในการผลิตแอมโมเนียม การอบรมเกี่ยวกับการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานใน ครัวเรือนที่ผลิตแอมโมเนียม รายได้ต่อเดือน สภาพหนี้สิน ดันทุนการผลิตแอมโมเนียม แหล่งเงินทุน แหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตแอมโมเนียม

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตแอมของเกษตรกรผู้ปลูกแอม อำเภอสรรพยา
จังหวัดรัง เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการการผลิตแอมของเกษตรกรผู้ปลูกแอมของเกษตรกร
 คือ การปฏิบัติตามหลักวิชาการ และไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาการ

ตอนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแอมตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดี โดยถามความเห็นของเกษตรกรถึงทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแอมตามมาตรฐาน
 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในประเด็นทัศนคติด้าน การจัดการการผลิตแอมตามมาตรฐานการ
 ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแอมที่ได้รับรองมาตรฐานการ
 ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแอมตามมาตรฐานการปฏิบัติ
 ทางการเกษตรที่ดี โดยให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นว่าเกษตรกรเห็นด้วยในด้านไหนมากน้อย
 เพียงใด กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับคือ ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน ระดับเห็นด้วย 4 คะแนน
 ระดับไม่แน่ใจ 3 คะแนน ระดับไม่เห็นด้วย 2 คะแนน และระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน

ค่าเฉลี่ยของคะแนนในตอนที่ 3 ได้กำหนดช่วงคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ช่วงคะแนน 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงและข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการผลิตแอมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจัดให้มีการสนทนากลุ่มในวันที่ 29 กันยายน 2564 ณ ศาลาประชาคมอำเภอสรรพยา หมู่ที่ 9 ตำบลหาดสำราญ

ผู้ที่จะให้ข้อมูล ได้แก่ 1) สมาชิกผู้ปลูกแอม จำนวน 5 ราย 2) ผู้รับซื้อแอม จำนวน 1 ราย 3) เจ้าหน้าที่จากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 1 ราย และ 4) เจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1 ราย รวมทั้งหมด จำนวน 8 ราย

2.2.1 ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

1) นัดหมายเกษตรกรผู้ปลูกแอม จำนวน 5 ราย ผู้รับซื้อแอม จำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 8 คน

2) ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เพื่อหาแนวทางการจัดการการผลิตแอมโตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พร้อมกันนี้เปิดโอกาสให้เกษตรกรเสนอแนวทางและแสดงความคิดเห็น

3) ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยการแบ่งกลุ่มเกษตรกรเป็น 2 กลุ่ม และร่วมกันแสดงความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในประเด็นแนวทางการจัดการ ดังนี้

(1) ประเด็นแนวทางการจัดการการผลิตแอมโตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

(2) ประเด็นปัญหาและความต้องการในการจัดการการผลิตแอมโตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4) ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นตรวจสอบความถูกต้องของความครบถ้วน ของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

2.3 การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 การเตรียมเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกแอมโตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดตรัง ปากกา กระดาษรูด ดินสอ ปากกาเคมี เครื่องคิดเลข และกล้องถ่ายรูป

2.3.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานต่างๆ

2.3.3 นำเครื่องมือที่จัดสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นและคำแนะนำ

2.4 การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

2.4.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

2.4.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดลองกับเกษตรกรผู้ปลูกแอมโตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดตรัง จำนวน 40 ราย และนำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4.3 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของประเด็นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำประเด็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดลองกับเกษตรกรผู้ปลูกแอมโตามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จังหวัดตรัง จำนวน 40 ราย และนำมาปรับปรุงเครื่องมือ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง จำนวน 40 ราย โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การวางแผนเก็บข้อมูล โดยจัดทำแผนการออกไปเก็บข้อมูล และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยออกไปเก็บข้อมูลและสนทนากลุ่มตามแผน

3.2 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้

3.2.1 แบบสอบถาม โดยผู้เก็บข้อมูลชี้แจงการตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลในประเด็นที่วางแผนไว้

3.2.2 การสนทนากลุ่ม โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เป็นข้อสรุปของแนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.3 ดินสอการตอบแบบสอบถามและสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ สรุปผลการเก็บข้อมูล และกล่าวขอบคุณเกษตรกรที่ให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการตอบคำถามในแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละชุด นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวม มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูป แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลำดับ โดยข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร ข้อมูลด้านการจัดการการผลิตแตงโม ข้อมูลด้านระดับความรู้การผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนปัญหาและความต้องการในการจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง และ แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการพรรณนา และการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง มีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตแอมโมเนียมของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม มีประเด็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ปัญหาและความต้องการในการจัดการการผลิตแอมโมเนียมของเกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

ประเด็นที่ 2 แนวทางการจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จึงขอเสนอผลการวิเคราะห์และการสนทนากลุ่ม ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ปรากฏตามตารางที่ 4.1 - 4.2 ดังนี้

4.1 สภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนียม

จากการศึกษาสภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนียม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา พื้นที่ทั้งหมด พื้นที่การผลิตแอมโมเนียม ลักษณะการถือครองที่ดิน ประสบการณ์ในการผลิตแอมโมเนียม การอบรมเกี่ยวกับการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สมาชิกในครัวเรือน แรงงานในครัวเรือนที่ผลิตแอมโมเนียมของเกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนียม และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตแอมโมเนียม ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม

N = 40

สภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	32	80.0
หญิง	8	20.0
อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	10	25.0
41-50	16	40.0
51-60	12	30.0
61-70	2	5.0
สถานภาพ		
โสด	6	15.0
สมรส	34	85.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	19	47.5
มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า	10	25.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	5	12.5
อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า	2	5.0
ปริญญาตรี	4	10.0
พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)		
1-5	13	32.5
6-10	15	37.5
11-15	5	12.5
16-20	4	10.0
มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป	3	7.5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 40

สภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตเตงโม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พื้นที่การผลิตเตงโม (ไร่)		
1-5	14	35.0
6-10	18	45.0
11-15	6	15.0
16-20	2	5.0
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
พื้นที่ของตนเอง	19	47.5
พื้นที่เช่า	18	45.0
พื้นที่ของญาติพี่น้อง	3	7.5
ประสบการณ์ในการผลิตเตงโม (ปี)		
1-10	15	37.5
11-15	7	17.5
16-20	7	17.5
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	2	5.0
ไม่ตอบ	9	22.5
การอบรมเกี่ยวกับการผลิตเตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติ		
ทางการเกษตรที่ดี (GAP)		
ไม่เคย	29	72.5
เคย จำนวน (ครั้ง)	11	27.5
1-2	10	90.9
10	1	9.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 40

สภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1-2	0	0.0
3-4	26	65.0
5-6	13	32.5
7-8	1	2.5
จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ผลิตแตงโม (คน)		
1-2	30	75.0
3-4	9	22.5
5-6	1	2.5
แหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตแตงโม*		
เพื่อนบ้าน	29	72.5
อินเทอร์เน็ต	7	17.5
รายการวิทยุ	0	0.0
รายการโทรทัศน์	2	5.0
วารสารเกษตร	5	12.5
สำนักงานเกษตรอำเภอ	20	50.0
สำนักงานพัฒนาชุมชน	2	5.0
อื่น ๆ ได้แก่ จากพ่อแม่	2	5.0

หมายเหตุ: * เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาแสดงของสภาพสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม
อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ดังนี้

1.1.1 เพศ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 80.0 เป็นเพศชาย และเป็น
เพศหญิงร้อยละ 20.0

1.1.2 อายุ พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 40.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 30.0 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 25.0 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี มีเพียงร้อยละ 5.0 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี โดยมีอายุน้อยสุด 26 ปี อายุมากที่สุด 70 ปี อายุเฉลี่ย 47.35 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.209

1.1.3 สถานภาพ พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 85.0 มีสถานภาพสมรส มากที่สุด และร้อยละ 15.0 มีสถานภาพโสด

1.1.4 ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 47.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 25.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า ร้อยละ 12.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 10.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 5.0 จบการศึกษานุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า

1.1.5 พื้นที่ทั้งหมด พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 37.5 มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมด 6-10 ไร่ มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 32.5 มีพื้นที่ทั้งหมด 1-5 ไร่ ร้อยละ 12.5 มีพื้นที่ทั้งหมด 11-15 ไร่ ร้อยละ 10.0 มีพื้นที่ทั้งหมด 16-20 ไร่ และ ร้อยละ 7.5 มีพื้นที่มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป โดยมีจำนวนพื้นที่ทั้งหมดน้อยสุด 2.5 ไร่ จำนวนพื้นที่ทั้งหมดมากที่สุด 50.0 ไร่ และจำนวนพื้นที่ทั้งหมดเฉลี่ย 10.80 ไร่

1.1.6 พื้นที่การผลิตแตงโม พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 45.0 มีจำนวนพื้นที่การผลิตแตงโม 6-10 ไร่ มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 35.0 มีพื้นที่การผลิตแตงโม 1-5 ไร่ ร้อยละ 15.0 มีพื้นที่การผลิตแตงโม 11-15 ไร่ มีเพียงร้อยละ 5.0 มีพื้นที่การผลิตแตงโม 16-20 ไร่ โดยมีจำนวนพื้นที่การผลิตแตงโมน้อยสุด 2.1 ไร่ จำนวนพื้นที่การผลิตแตงโมมากที่สุด 20.0 ไร่ และจำนวนพื้นที่การผลิตแตงโมเฉลี่ย 8.52 ไร่

1.1.7 ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 47.5 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นพื้นที่ของตนเอง มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 45.0 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นพื้นที่เช่า และร้อยละ 7.5 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นพื้นที่ของญาติพี่น้อง

1.1.8 ประสบการณ์ในการผลิตแตงโม พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 37.5 มีประสบการณ์ในการผลิตแตงโม 1-10 ปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 17.5 มีประสบการณ์ในการผลิตแตงโม 11-15 ปี และ 16-20 ปี เท่ากัน มีเพียงร้อยละ 5.0 มีประสบการณ์ในการผลิตแตงโมมากกว่า 20 ปีขึ้นไป โดยมีประสบการณ์ในการผลิตแตงโมน้อยสุด 2 ปี มีประสบการณ์ในการผลิตแตงโมมากที่สุด 40 ปี และมีประสบการณ์ในการผลิตแตงโมเฉลี่ย 13.35 ปี

1.1.9 การอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 72.5 ไม่เคยเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และร้อยละ 27.5 เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยจำนวนครั้งที่เข้าร่วม ประมาณ 1-2 ครั้ง

1.1.10 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 65.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 32.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน มีเพียงร้อยละ 2.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยสุด 3 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 7 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.25 คน

1.1.11 จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 75.0 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 22.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน มีเพียงร้อยละ 2.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 5-6 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยสุด 1 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากที่สุด 5 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน

1.1.12 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 72.5 ได้รับแหล่งความรู้จากเพื่อนบ้าน มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 50.0 ได้รับแหล่งความรู้จากสำนักงานเกษตรอำเภอ ร้อยละ 17.5 ได้รับแหล่งความรู้จากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 12.5 ได้รับแหล่งความรู้จากวารสารเกษตร ร้อยละ 5.0 เท่ากัน ได้รับแหล่งความรู้รายการโทรทัศน์ สำนักงานพัฒนาชุมชน และแหล่งอื่นๆ ได้แก่ จากพ่อแม่

1.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ รายได้จากภาคการเกษตร รายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร สภาพหนี้สิน ต้นทุนการผลิตแตงโม และแหล่งเงินทุน ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม

N = 40

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมด (บาทต่อปี)		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 50,000	13	32.5
50,001-100,000	14	35.0
100,001-200,000	6	15.0
200,001-300,000	3	7.5
มากกว่า 300,000 บาทต่อปีขึ้นไป	3	7.5
รายได้จากการจำหน่ายแตงโม (บาทต่อปี)		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 50,000	18	45.0
50,001-100,000	18	45.0
100,001-200,000	3	7.5
200,001-300,000	0	0.0
มากกว่า 300,000 บาทต่อปีขึ้นไป	1	2.5
รายได้จากการเกษตรอื่น ๆ (บาทต่อปี)		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000	10	25.0
10,001-50,000	12	30.0
50,001-100,000	2	5.0
มากกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไป	4	10.0
ไม่ตอบ	11	27.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 40

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแอมโม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000	6	15.0
10,001-50,000	4	10.0
50,001-100,000	2	5.0
มากกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไป	2	5.0
ไม่ตอบ	26	65.0
สภาพหนี้สิน		
ไม่มี	9	22.5
มี จำนวน (บาท)	31	77.5
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 100,000	18	58.1
100,001-500,000	9	29.0
500,001-1,000,000	4	12.9
ต้นทุนการผลิตแอมโม (บาทต่อไร่)		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5,000	18	45.0
5,001-10,000	6	15.0
10,001-15,000	3	7.5
มากกว่า 15,000 บาทต่อไร่ขึ้นไป	4	10.0
ไม่ตอบ	9	22.5
แหล่งเงินทุน*		
ของตนเอง	22	55.0
ธ.ก.ส.	21	52.5
สหกรณ์	1	2.5
กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์	5	12.5
ญาติพี่น้อง	13	32.5

หมายเหตุ: * เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ดังนี้

1.2.1 รายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 35.0 มีรายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมด 50,001-100,000 บาทต่อปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 32.5 มีรายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมดน้อยกว่า หรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 15.0 มีรายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมด 100,001-200,000 บาทต่อปี ร้อยละ 7.5 เท่ากัน มีรายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมด 200,001-300,000 บาทต่อปี และมากกว่า 300,000 บาทต่อปีขึ้นไป โดยมีรายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมดน้อยสุด 10,000 บาทต่อปี รายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมดมากที่สุด 1,000,000 บาทต่อปี และรายได้ทางการเกษตรเฉลี่ย 129,650.00 บาทต่อปี

1.2.2 รายได้จากการจำหน่ายแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 45.0 เท่ากัน มีรายได้จากการจำหน่ายแตงโม น้อยกว่า หรือเท่ากับ 50,000 และ 50,001-100,000 บาทต่อปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 7.5 มีรายได้จากการจำหน่ายแตงโม 100,001-200,000 บาทต่อปี มีเพียงร้อยละ 2.5 มีรายได้จากการจำหน่ายแตงโม มากกว่า 300,000 บาทต่อปีขึ้นไป โดยมีรายได้จากการจำหน่ายแตงโมน้อยสุด 10,000 บาทต่อปี รายได้จากการจำหน่ายแตงโมมากที่สุด 380,000 บาทต่อปี และรายได้จากการจำหน่ายแตงโมเฉลี่ย 73,000.00 บาทต่อปี

1.2.3 รายได้จากการเกษตรอื่นๆ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 30.0 มีรายได้จากการเกษตรอื่นๆ 10,001-50,000 บาทต่อปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 25.0 มีรายได้จากการเกษตรอื่นๆ น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.0 มีรายได้จากการเกษตรอื่นๆ มากกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 5.0 มีรายได้จากการเกษตรอื่นๆ 50,001-100,000 โดยมีรายได้จากการเกษตรอื่นๆ น้อยสุด 2,000 บาทต่อปี รายได้จากการเกษตรอื่นๆ มากสุด 900,000 บาทต่อปี และรายได้จากการเกษตรอื่นๆ เฉลี่ย 76,448.28 บาทต่อปี

1.2.4 รายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 15.0 มีรายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 10.0 มีรายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร 10,001-50,000 บาทต่อปี และร้อยละ 5.0 เท่ากัน มีรายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร 50,001-100,000 บาทต่อปี และมากกว่า 100,000 บาทต่อปีขึ้นไป โดยมีรายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตรน้อยสุด 2,000 บาทต่อปี รายได้นอกเหนือ จากภาคการเกษตรมากที่สุด 150,000 บาทต่อปี และรายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 46,571.43 บาทต่อปี

1.2.5 สภาพหนี้สิน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 77.5 มีสภาพหนี้สินมากที่สุด และร้อยละ 22.5 โดยมีหนี้สินน้อยกว่า หรือเท่ากับ 100,000 บาท ร้อยละ 58.1 มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 29.0 มีหนี้สิน 100,001-500,000 บาท และร้อยละ 12.9 มีหนี้สิน 500,001-1,000,000

บาท โดยมีหนี้สินน้อยสุด 10,000 บาท หนี้สินมากที่สุด 1,000,000 บาท และมีหนี้สินเฉลี่ย 262,161.29 บาท

1.2.6 ต้นทุนการผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 45.0 มีต้นทุนการผลิตแตงโม น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5,000 บาทต่อไร่ มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 15.0 มีต้นทุนการผลิตแตงโม 5,001-10,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 10.0 มีต้นทุนการผลิตแตงโมมากกว่า 15,000 บาทต่อไร่ ขึ้นไป และร้อยละ 7.5 มีต้นทุนการผลิตแตงโม 10,001-15,000 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนการผลิตแตงโมน้อยสุด 1,200 บาทต่อไร่ ต้นทุนการผลิตแตงโมมากที่สุด 60,000 บาทต่อไร่ และต้นทุนการผลิตแตงโมเฉลี่ย 10,280.65 บาทต่อไร่

1.2.7 แหล่งเงินทุน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 55.0 มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 52.5 มีแหล่งเงินทุนกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 32.5 มีแหล่งเงินทุนกู้ยืมจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 12.5 มีแหล่งเงินทุนกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์ มีเพียงร้อยละ 2.5 มีแหล่งเงินทุนกู้ยืมจากสหกรณ์

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกร

การจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกร ประกอบด้วย ด้านสภาพพื้นที่และการเตรียมพื้นที่ ด้านเมล็ดพันธุ์ ด้านการผลิต ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต ด้านการดูแลพิเศษ ด้านการเก็บเกี่ยว ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่

N = 40

ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพพื้นที่ผลิตแตงโม		
พื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง	4	10.0
พื้นที่ดอน	36	90.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 40

ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพดิน*		
ดินร่วน	14	35.0
ดินร่วนปนทราย	17	42.5
ดินทราย	10	25.0
ดินเหนียว	2	5.0
การส่งตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน		
ไม่ปฏิบัติ	33	82.5
ปฏิบัติ	7	17.5
การพักแปลงหรือปลูกพืชหมุนเวียน*		
พักแปลง	17	42.5
การปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการผลิตแตงโม	27	67.5
ไม่มีการพักแปลงและปลูกพืชหมุนเวียน	1	2.5
การตากแดดไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์ และหว่านปุ๋ยรองพื้นบนแปลงก่อนที่จะคลุมพลาสติก		
ไม่ปฏิบัติ	4	10.0
ปฏิบัติ	36	90.0
การเตรียมดิน โดยการไถตะ 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง ยกแปลงปลูก		
ไม่ปฏิบัติ	1	2.5
ปฏิบัติ สะดวกในการเพาะปลูก	39	97.5

หมายเหตุ: * เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.3 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่ ผลการศึกษา มีดังนี้

2.1.1 สภาพพื้นที่ผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 90.0 มีสภาพพื้นที่การผลิตแตงโมเป็นพื้นที่ดอน มากที่สุด มีเพียงร้อยละ 10.0 มีสภาพพื้นที่การผลิตแตงโมเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง

2.1.2 สภาพดิน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 42.5 มีสภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 35.0 มีสภาพดินเป็นดินร่วน ร้อยละ 25.0 มีสภาพดินเป็นดินทราย มีเพียงร้อยละ 5.0 มีสภาพดินเป็นดินเหนียว

2.1.3 การส่งตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 82.5 ไม่มีการปฏิบัติ มากที่สุด และร้อยละ 17.5 มีการปฏิบัติ โดยนำส่งวิเคราะห์ที่กรมพัฒนาที่ดิน

2.1.4 การพักแปลงหรือปลูกพืชหมุนเวียน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 67.5 มีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการผลิตแตงโม ได้แก่ การปลูกถั่วฝักยาว และพริก มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 42.5 มีการพักแปลงผลิตเฉลี่ย 4 เดือน มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่มีการพักแปลงและปลูกพืชหมุนเวียน

2.1.5 การตากแดดไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์ และหว่านปุ๋ยรองพื้นบนแปลงก่อนที่จะคลุมพลาสติก พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 90.0 มีการปฏิบัติ มากที่สุด มีเพียงร้อยละ 10.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.1.6 การเตรียมดิน โดยการไถดะ 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง ยกแปลงปลูก พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 97.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด เพราะสะดวกในการผลิตแตงโม มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.2 ด้านเมล็ดพันธุ์ ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านเมล็ดพันธุ์

N = 40		
ด้านเมล็ดพันธุ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พันธุ์แตงโมที่ผลิต*		
พันธุ์เมญ่า	39	97.5
พันธุ์จินตหรา	1	2.5
พันธุ์ตอปีโค	6	15.0
พันธุ์ซูเปอร์แมน	2	5.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

N = 40

ด้านเมล็ดพันธุ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์		
ร้านค้าการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้อง	39	97.5
พนักงานขายของบริษัทที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์	1	2.5

หมายเหตุ: *เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 การจัดการการผลิตแอมโมเนีย ด้านเมล็ดพันธุ์ ผลการศึกษา มีดังนี้

2.2.1 พันธุ์แอมโมเนียที่ผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนีย ร้อยละ 97.5 ผลิตแอมโมเนียพันธุ์เมธูน่า มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 15.0 ผลิตแอมโมเนียพันธุ์ตอปีโต ร้อยละ 5.0 ผลิตแอมโมเนียพันธุ์ซูเปอร์แมน มีเพียงร้อยละ 2.5 ผลิตแอมโมเนียพันธุ์จินตหรา

2.2.2 แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนีย ร้อยละ 97.5 ซื้อเมล็ดพันธุ์จากร้านค้าการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้อง มากที่สุด มีเพียงร้อยละ 2.5 ซื้อเมล็ดพันธุ์จากพนักงานขายของบริษัทที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์

2.3 ด้านการผลิต ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 การจัดการการผลิตแอมโมเนีย ด้านการผลิต

N = 40

ด้านการผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นำเมล็ดแช่ในน้ำอุ่น (40-50 องศาเซลเซียส) นาน 4-6 ชั่วโมง		
ไม่ปฏิบัติ	31	77.5
ปฏิบัติ	9	22.5
มีการร่อนน้ำแปลงผลิต เพื่อให้มีความชื้นที่เหมาะสม ก่อนที่จะนำต้นกล้าลงปลูก		
ไม่ปฏิบัติ	3	7.5
ปฏิบัติ	37	92.5

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N = 40

ด้านการผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ย้ายต้นกล้าที่มีอายุ 10-12 วัน ไม่เกิน 15 วัน หรือมีใบจริง 3 ใบลงปลูกในแปลง		
ไม่ปฏิบัติ	18	45.0
ปฏิบัติ	22	55.0
ต้นกล้าปลูก 1 ต้น ต่อ 1 หลุม		
ไม่ปฏิบัติ	5	12.5
ปฏิบัติ	35	87.5
ย้ายกล้าลงแปลงปลูกในแปลงช่วงเวลาใด		
ช่วงเช้า	8	20.0
ช่วงเย็น	32	80.0

จากตารางที่ 4.5 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการผลิต ผลการศึกษา มีดังนี้

2.3.1 นำเมล็ดแช่น้ำอุ่น (40-50 องศาเซลเซียส) นาน 4-6 ชั่วโมง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 77.5 ไม่มีการปฏิบัติ มากที่สุด เนื่องจากใช้เมล็ดแห้งในซองมาผลิต และร้อยละ 22.5 มีการปฏิบัติ

2.3.2 มีการรดน้ำแปลงผลิต เพื่อให้มีความชื้นที่เหมาะสม ก่อนที่จะนำต้นกล้าลงปลูก พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 92.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด เนื่องจากไม่ให้ต้นกล้าเฉาจากการเคลื่อนย้าย มีเพียงร้อยละ 7.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.3.3 ย้ายต้นกล้าที่มีอายุ 10-12 วัน ไม่เกิน 15 วัน หรือมีใบจริง 3 ใบลงปลูกในแปลง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 55.0 มีการปฏิบัติ มากที่สุด เนื่องจากอายุต้นกล้าที่เหมาะสมในการย้ายต้นกล้า เพราะทำให้รากไม่เสียหาย และร้อยละ 45.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.3.4 ต้นกล้าปลูก 1 ต้น ต่อ 1 หลุม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 87.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด และร้อยละ 12.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.3.5 ย้ายกล้าลงแปลงปลูกในแปลงช่วงเวลาใด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 80.0 มีการย้ายกล้าลงแปลงปลูกในช่วงเย็น มากที่สุด เนื่องจากทำให้ต้นกล้าตั้งตัวได้เร็ว

2.4 ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.8 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต

N = 40

ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการให้น้ำแตงโม		
ปล่อยตามร่องผิวดิน	3	7.5
แบบน้ำหยด	37	92.5
ระยะเวลาให้น้ำแตงโม		
ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอทุก 3 วัน	8	20.0
ให้น้ำวันเว้นวัน	9	22.5
น้ำทุกวัน ๆ ละครั้ง	23	57.5
ชนิดปุ๋ยในการผลิตแตงโม*		
ปุ๋ยเคมี อัตราที่ให้ (กิโลกรัมต่อไร่)	40	100.0
15-15-15 10-50	22	55.0
51-100	11	27.5
มากกว่า 100	7	17.5
13-13-21		
10-50	29	72.5
51-100	11	27.5
จำนวนครั้งที่ให้		
1-5	33	82.5
6-10	7	17.5
วิธีการให้ปุ๋ย		
หว่าน	25	62.5
ให้ทางสายน้ำ	12	30.0
ปล่อยตามร่อง	2	5.0
หยอดลงหลุม	1	2.5

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

N = 40		
ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชนิดปุ๋ยในการผลิตแตงโม*		
ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก)	4	10.0
อัตราที่ให้ (กิโลกรัมต่อไร่)		
40	1	25.0
50	2	50.0
200	1	25.0
จำนวนครั้งที่ให้		
7	2	50.0
10	2	50.0
วิธีการให้ปุ๋ย		
หว่าน	2	50.0
พ่นทางใบ	1	25.0
รองก้นหลุม	1	25.0
การเกิดโรคของแตงโม		
ไม่มี	7	17.5
มี*	33	82.5
โรคเหี่ยว	11	33.3
โรคเถาเหี่ยว	5	15.2
โรคราน้ำค้าง	23	69.7
แมลงในการแปลงผลิตแตงโม		
ไม่มีการจัดการ	0	0.0
มี*	40	100.0
เพลี้ยไฟ	37	92.5
เพลี้ยอ่อน	12	30.0
เต่าแตง	16	40.0

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

N = 40

ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การจัดการวัชพืชในแปลงผลิตแตงโม		
ไม่มีการจัดการ	0	0.0
มี โดย*	40	100.0
ตัดหญ้า	19	47.5
พ่นสารเคมีกำจัด	24	60.0
คลุมพลาสติก	11	27.5
อื่นๆ ได้แก่ ไถพรวน	1	2.5
มีการตรวจความผิดปกติของต้นแตงโม ทุก 1-3 วัน		
ไม่ปฏิบัติ	2	5.0
ปฏิบัติ	38	95.0

หมายเหตุ: * เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.6 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต ผลการศึกษา มีดังนี้

2.4.1 วิธีการให้น้ำแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 92.5 มีวิธีการให้น้ำแตงโมแบบน้ำหยด มากที่สุด มีเพียงร้อยละ 7.5 มีวิธีการให้น้ำแตงโมโดยปล่อยตามร่อง畦ดิน

2.4.2 ระยะเวลาให้น้ำแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 57.5 มีการให้น้ำทุกวันๆ ละครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 22.5 มีการให้น้ำวันเว้นวัน และร้อยละ 20.0 มีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอทุก 3 วัน

2.4.3 ชนิดปุ๋ยในการผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโมทุกคน ร้อยละ 100.0 มีการให้ปุ๋ยเคมีในการผลิตแตงโม มีเพียงร้อยละ 10.0 มีการให้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตแตงโม โดยเกษตรกรให้ปุ๋ยเคมีในการผลิตแตงโมในอัตราเฉลี่ย 68.20 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะเวลาที่ให้เฉลี่ย 4.79 ครั้ง วิธีการให้ปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่ให้โดยการหว่าน สำหรับการให้ปุ๋ยอินทรีย์ในการผลิตแตงโมในอัตราเฉลี่ย 85.00 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะเวลาที่ให้เฉลี่ย 9.00 ครั้ง วิธีการให้ปุ๋ยอินทรีย์ส่วนใหญ่ให้โดยการหว่าน

2.4.4 การเกิดโรคของแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 82.5 พบมีการเกิดโรคของแตงโม และร้อยละ 17.5 ไม่พบการเกิดโรคของแตงโม โดยเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมพบโรคราน้ำค้างมากที่สุด ร้อยละ 69.7 รองลงมา ร้อยละ 33.3 พบ โรคเหี่ยว และร้อยละ 15.2 พบโรคเถาเหี่ยว ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีวิธีการป้องกันกำจัดโรคพืชโดยการพ่นสารเคมี

2.4.5 แมลงศัตรูในแปลงผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโมทุกคน ร้อยละ 100.0 โดยเกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 92.5 พบเพลี้ยไฟในแปลงผลิต มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 40.0 พบเต่าแตงในแปลงผลิต และร้อยละ 30.0 พบเพลี้ยอ่อนในแปลงผลิต ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟโดยการพ่นสารเคมี และมีเกษตรกรบางรายใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดเต่าแตง

2.4.6 การจัดการวัชพืชในแปลงผลิตแตงโม พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโมทุกคน ร้อยละ 100.0 มีการจัดการวัชพืชในแปลงผลิตแตงโม โดยมีการพ่นสารเคมีกำจัด มากที่สุด ร้อยละ 60.0 รองลงมา ร้อยละ 47.5 มีการตัดหญ้า ร้อยละ 27.5 มีการถอนวัชพืช มีเพียงร้อยละ 2.5 ทำการไถพรวน

2.4.7 มีการตรวจความผิดปกติของต้นแตงโม ทุก 1-3 วัน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 95.0 มีการปฏิบัติ มีเพียงร้อยละ 5.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.5 ด้านการดูแลพิเศษ ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.11 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลพิเศษ

N = 40		
ด้านการดูแลพิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จัดเอาแตงโมให้เลื่อยไปทางเดียวกันและตัดเอาให้เหลือต้นละ 4 เถา ที่แข็งแรงสมบูรณ์		
ไม่ปฏิบัติ	0	0.0
ปฏิบัติ	40	100.0
มีการช่วยผสมเกสร		
ไม่ปฏิบัติ	1	2.5
ปฏิบัติ	39	97.5
เมื่อแตงโมติดผล เต็มผลแรกทิ้ง		
ไม่ปฏิบัติ	1	2.5
ปฏิบัติ	39	97.5

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

N = 40

ด้านการดูแลพิเศษ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เมื่อแต่งโมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว ให้เอาฟางรองใต้ผล เพื่อไม่ให้ผิวผลสัมผัสกับดินโดยตรง		
ไม่ปฏิบัติ	28	70.0
ปฏิบัติ	12	30.0

จากตารางที่ 4.7 การจัดการการผลิตแต่งโม ด้านการดูแลพิเศษ ผลการศึกษา มีดังนี้

2.5.1 จัดเอาแต่งโมให้เลื่อยไปทางเดียวกันและตัดเอาให้เหลือต้นละ 4 เถา ที่แข็งแรง
สมบูรณ์ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแต่งโมทุกคน ร้อยละ 100.0 มีการปฏิบัติ มากที่สุด เนื่องจากง่ายต่อการบริหารจัดการ

2.5.2 มีการช่วยผสมเกสร พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแต่งโม ร้อยละ 97.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด โดยมีการผสมเกสรในช่วงเช้าเวลา 6.00-8.00 น. มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.5.3 เมื่อแต่งโมติดผล เด็ดผลแรกทิ้ง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแต่งโม ร้อยละ 97.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด เนื่องจากเมื่อมีการเด็ดผลแรกทิ้งจะทำให้ได้ลูกแต่งโมที่สวยงาม มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.5.4 เมื่อแต่งโมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว ให้เอาฟางรองใต้ผล เพื่อไม่ให้ผิวผลสัมผัสกับดินโดยตรง พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแต่งโม ร้อยละ 70.0 ไม่มีการปฏิบัติ มากที่สุด เนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อผลแต่งโม และบางรายขึ้นอยู่กับสภาพพื้นดินแต่ละพื้นที่ และร้อยละ 30.0 มีการปฏิบัติ

2.6 ด้านการเก็บเกี่ยว ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.13 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการเก็บเกี่ยว

N = 40

ด้านการเก็บเกี่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เก็บเกี่ยวแตงโม หลังผสมเกสรประมาณ 28-30 วัน		
ไม่ปฏิบัติ	1	2.5
ปฏิบัติ	39	97.5
ตรวจสอบคุณภาพแตงโมก่อนเก็บเกี่ยว เช่น ความสุกแก่ ความหวาน		
ไม่ปฏิบัติ	3	7.5
ปฏิบัติ	37	92.5

จากตารางที่ 4.8 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการเก็บเกี่ยว ผลการศึกษา มีดังนี้
2.6.1 เก็บเกี่ยวแตงโม หลังผสมเกสรประมาณ 28-30 วัน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 97.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.6.2 ตรวจสอบคุณภาพแตงโมก่อนเก็บเกี่ยว เช่น ความสุกแก่ ความหวาน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 92.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด มีเพียงร้อยละ 7.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.7 ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.14 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

N = 40

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานที่พักแตงโมไม่อยู่ในบริเวณเดียวกับที่เก็บสารเคมี		
ไม่ปฏิบัติ	8	20.0
ปฏิบัติ	32	80.0
การขนย้ายแตงโมต้องระมัดระวังไม่ให้บอบช้ำ เสียหาย		
ปฏิบัติ	40	100.0

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

N = 40

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คัดแยกแ่งโมคุณภาพออกจากแ่งโมด้วยคุณภาพก่อนส่งจำหน่าย		
ไม่ปฏิบัติ	1	2.5
ปฏิบัติ	39	97.5
มีการทำความสะอาดแ่งโมก่อนส่งจำหน่ายโดยที่ไม่มีศัตรูพืชติดค้างอยู่		
ไม่ปฏิบัติ	4	10.0
ปฏิบัติ	36	90.0
อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ที่สัมผัสแ่งโมต้องไม่มีการปนเปื้อน		
ไม่ปฏิบัติ	5	12.5
ปฏิบัติ	35	87.5

จากตารางที่ 4.9 การจัดการการผลิตแ่งโม ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ผลการศึกษา มีดังนี้

2.7.1 สถานที่พักแ่งโมไม่อยู่ในบริเวณเดียวกับที่เก็บสารเคมี พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแ่งโม ร้อยละ 80.0 มีการปฏิบัติมากที่สุด และร้อยละ 20.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.7.2 การขนย้ายแ่งโมต้องระมัดระวังไม่ให้บอบช้ำเสียหาย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแ่งโมทุกคน ร้อยละ 100.0 มีการปฏิบัติ

2.7.3 คัดแยกแ่งโมคุณภาพออกจากแ่งโมด้วยคุณภาพก่อนส่งจำหน่าย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแ่งโม ร้อยละ 97.5 มีการปฏิบัติมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.7.4 มีการทำความสะอาดแ่งโมก่อนส่งจำหน่ายโดยที่ไม่มีศัตรูพืชติดค้างอยู่ พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแ่งโม ร้อยละ 90.0 มีการปฏิบัติมากที่สุด และร้อยละ 10.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.7.5 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ที่สัมผัสแ่งโมต้องไม่มีการปนเปื้อน พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแ่งโม ร้อยละ 87.5 มีการปฏิบัติมากที่สุด และร้อยละ 12.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.8 ด้านการจัดจำหน่าย ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.15 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดจำหน่าย

N = 40

ด้านการจัดจำหน่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่องทางการตลาด*		
ขายผลผลิตให้กับผู้บริโภครโดยตรง	6	15.0
ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน	27	67.5
ขายเหมาสวน	15	37.5
ลักษณะการจำหน่าย		
ต่างคนต่างขาย	38	95.0
รวบรวมผลผลิตขายเป็นกลุ่ม	2	5.0

หมายเหตุ: * เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.9 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดจำหน่าย ผลการศึกษา มีดังนี้

2.8.1 ช่องทางการตลาด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 67.5 ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 37.5 ขายเหมาสวน และร้อยละ 15.0 ขายผลผลิตให้กับผู้บริโภครโดยตรง

2.8.2 ลักษณะการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 95.0 ต่างคนต่างขายแตงโม มีเพียงร้อยละ 5.0 รวบรวมผลผลิตขายเป็นกลุ่ม

2.9 ด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.16 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน

N = 40

ด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตรที่ใช้ตลอดฤดูการผลิต		
ไม่ปฏิบัติ	16	40.0
ปฏิบัติ	24	60.0

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 40

ด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีการบันทึกข้อมูลด้านต้นทุน ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติดูแลรักษา		
ไม่ปฏิบัติ	6	15.0
ปฏิบัติ	34	85.0
การบันทึกข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต		
ไม่ปฏิบัติ	5	12.5
ปฏิบัติ	35	87.5
การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย และปริมาณจำหน่าย		
ไม่ปฏิบัติ	14	35.0
ปฏิบัติ	26	65.0

จากตารางที่ 4.11 การจัดการการผลิตแตนงโม ด้านการจดบันทึกการปฏิบัติงาน ผลการศึกษา มีดังนี้

2.9.1 การบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตรที่ใช้ตลอดฤดูการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตนงโม ร้อยละ 60.0 มีการปฏิบัติ มากที่สุด และร้อยละ 40.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.9.2 มีการบันทึกข้อมูลด้านต้นทุน ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตนงโม ร้อยละ 85.0 มีการปฏิบัติ มากที่สุด และร้อยละ 15.0 ไม่มีการปฏิบัติ

2.9.3 การบันทึกข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตนงโม ร้อยละ 87.5 มีการปฏิบัติ มากที่สุด และร้อยละ 12.5 ไม่มีการปฏิบัติ

2.9.4 การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย และปริมาณจำหน่าย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตนงโม ร้อยละ 65.0 มีการปฏิบัติ มากที่สุด และร้อยละ 35.0 ไม่มีการปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี

การศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยทำการศึกษาทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และความรู้การผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย ความคิดเห็นในด้านการจัดการการผลิตแองโม่ตามมาตรฐาน GAP โดยรวม ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแองโม่ที่ได้รับมาตรฐาน GAP และด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแองโม่ตามมาตรฐาน GAP ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.17 ทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแองโม่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
1. ด้านการจัดการการผลิตแองโม่ตามมาตรฐาน GAP โดยรวม						3.56 (1.230)	มาก	
1.1 มีความภูมิใจที่ได้ผลิต แองโม่ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย	4 (10.0)	5 (12.5)	2 (5.0)	13 (32.5)	16 (40.0)	3.80 (1.363)	มาก	1
1.2 ขั้นตอนการทำตาม มาตรฐาน GAP ไม่ ยุ่งยาก	3 (7.5)	5 (12.5)	16 (40.0)	11 (27.5)	5 (12.5)	3.25 (1.080)	ปาน กลาง	5
1.3 ใ้รับรองมาตรฐาน GAP มีผลต่อความ เชื่อมั่นของผู้บริโภค	4 (10.0)	1 (2.5)	12 (30.0)	10 (25.0)	13 (32.5)	3.68 (1.248)	มาก	2

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

N = 40

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
1.4 มีหน่วยงานและ องค์กรต่างๆ สนับสนุน และให้คำปรึกษา	3 (7.5)	6 (15.0)	8 (20.0)	11 (27.5)	12 (30.0)	3.58 (1.279)	มาก	3
1.5 ครอบรัวให้การ สนับสนุนให้ทำตาม มาตรฐาน GAP	3 (7.5)	4 (10.0)	12 (30.0)	12 (30.0)	9 (22.5)	3.50 (1.177)	มาก	4
2. ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแดงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP						3.45 (1.152)	มาก	
2.1 การผลิตแดงโมตาม มาตรฐาน GAP ได้ ผลตอบแทนสูงกว่า แบบทั่วไป	4 (10.0)	4 (10.0)	11 (27.5)	12 (30.0)	9 (22.5)	3.45 (1.239)	มาก	4
2.2 การผลิตแดงโมตาม มาตรฐาน GAP ต้อง จ้างแรงงานมากกว่า แบบทั่วไป	4 (10.0)	6 (15.0)	15 (37.5)	10 (25.0)	5 (12.5)	3.15 (1.145)	ปาน กลาง	7
2.3 ตลาด/ลูกค้าต้องการ แดงโมที่ได้รับรอง มาตรฐาน GAP มากขึ้น	3 (7.5)	4 (10.0)	8 (20.0)	14 (35.0)	11 (27.5)	3.65 (1.210)	มาก	1
2.4 ผลผลิตแดงโมที่ได้รับ รองมาตรฐาน GAP มี ไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของตลาด/ ลูกค้า	4 (10.0)	2 (5.0)	16 (40.0)	11 (27.5)	7 (17.5)	3.38 (1.148)	ปาน กลาง	6

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
2.5 รายได้จากการจำหน่าย ผลผลิตแตงโมที่ ได้รับรองมาตรฐาน GAP สามารถทำให้ ความเป็นอยู่ของ ครอบครัวดีขึ้น	3 (7.5)	3 (7.5)	14 (35.0)	15 (37.5)	5 (12.5)	3.40 (1.057)	ปาน กลาง	5
2.6 ที่ตั้งแปลงปลูกแตงโม เหมาะสมต่อการ จำหน่ายและขนส่ง	2 (5.0)	2 (5.0)	13 (32.5)	15 (37.5)	8 (20.0)	3.63 (1.030)	มาก	2
2.7 มีนโยบายส่งเสริมการ จำหน่ายผลผลิต แตงโมที่ได้รับรอง มาตรฐาน GAP มาก ขึ้น	4 (10.0)	4 (10.0)	10 (25.0)	13 (32.5)	9 (22.5)	3.48 (1.240)	มาก	3
3. ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP						3.76 (1.146)	มาก	
3.1 การผลิตแตงโมตาม มาตรฐาน GAP มี ความปลอดภัยต่อ สุขภาพตนเองและ ครอบครัว	3 (7.5)	1 (2.5)	11 (27.5)	11 (27.5)	14 (35.0)	3.80 (1.181)	มาก	1
3.2 ผลผลิตแตงโมตาม มาตรฐาน GAP มี ความปลอดภัยต่อ ผู้บริโภค	2 (5.0)	2 (5.0)	11 (27.5)	12 (30.0)	13 (32.5)	3.80 (1.114)	มาก	1

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 40

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)			
3.3 การผลิตแฉงโมตาม มาตรฐาน GAP ช่วย ลดปัญหาการ เสื่อมสภาพของดิน	2 (5.0)	3 (7.5)	10 (25.0)	13 (32.5)	12 (30.0)	3.75 (1.127)	มาก	3
3.4 การผลิตแฉงโมตาม มาตรฐาน GAP ช่วย ลดการตกค้างของ สารป้องกันกำจัด ศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม	3 (7.5)	2 (5.0)	11 (27.5)	13 (32.5)	11 (27.5)	3.68 (1.163)	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.59 (1.176)	มาก	

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแฉงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณาแยกออกเป็นแต่ละด้าน พบว่า

3.1.1 ด้านการจัดการการผลิตแฉงโมตามมาตรฐาน GAP โดยรวม

ด้านการจัดการการผลิตแฉงโมตามมาตรฐาน GAP โดยรวมของเกษตรกรผู้ผลิตแฉงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ มีความภูมิใจที่ได้ผลิตแฉงโมที่มีคุณภาพปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 3.80) ใบบรับรองมาตรฐาน GAP มีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค (ค่าเฉลี่ย 3.68) มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนับสนุนและให้คำปรึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.58) และครอบครัวให้การสนับสนุนให้ทำตามมาตรฐาน GAP (ค่าเฉลี่ย 3.50) สำหรับประเด็นที่พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ขั้นตอนการทำตามมาตรฐาน GAP ไม่ยุ่งยากตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ

3.1.2 ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP

ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ตลาด/ลูกค้าต้องการแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.65) ที่ตั้งแปลงปลูกแตงโมเหมาะสมต่อการจำหน่ายและขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 3.63) มีนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตแตงโมที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย 3.48) และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ได้ผลตอบแทนสูงกว่าแบบทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 3.45) สำหรับประเด็นที่พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP สามารถทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.40) ผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด/ลูกค้า (ค่าเฉลี่ย 3.45) และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ต้องจ้างแรงงานมากกว่าแบบทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 3.15) ตามลำดับ

3.1.3 ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP

ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อสุขภาพตนเองและครอบครัว และผลผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค (ค่าเฉลี่ย 3.80) เท่ากัน การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดปัญหาการเสื่อมสภาพของดิน (ค่าเฉลี่ย 3.75) และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.15) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 สรุปทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร

N=40				
ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP โดยรวม	3.56	1.230	มาก	2
2. ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP	3.45	1.152	มาก	3

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

N=40

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
3. ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการ ผลิตแยมตามมาตรฐาน GAP	3.76	1.146	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.59	1.176	มาก	

จากตารางที่ 4.13 สรุปทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแยมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรที่มีต่อด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแยมตามมาตรฐาน GAP มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมา ด้านการจัดการการผลิตแยมตามมาตรฐาน GAP โดยรวม (ค่าเฉลี่ย 3.56) และด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแยมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP (ค่าเฉลี่ย 3.45) ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 สรุประดับความคิดเห็นต่อการจัดการการผลิตแยมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร

3.2 ความรู้การผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การศึกษาความรู้การผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประกอบด้วย คำถามรวม 20 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 20 คะแนน โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.23 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ข้อคำถาม	เฉลี่ย	ตอบถูก		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ตามมาตรฐานที่กำหนด	ถูก	39	97.5	2
2. น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มหรือเทียบเท่า	ถูก	28	70.0	7
3. พื้นที่ปลูกต้องไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลผลิต	ถูก	36	90.0	5
4. ไม่ใช้สารเคมีที่ประกาศห้ามใช้และไม่ได้ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการกำจัดศัตรูพืช	ถูก	36	90.0	5
5. ก่อนการใช้สารเคมีต้องอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีทุกครั้ง	ถูก	39	97.5	2
6. ในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีต้องสวมเครื่องป้องกันตัวเองทุกครั้ง	ถูก	38	95.0	3
7. ไม่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเวลาใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต	ถูก	38	95.0	3
8. หลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดร่างกายและอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้งหลังการใช้งาน	ถูก	39	97.5	2

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ข้อความถาม	เฉลี่ย	ตอบถูก		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
9. สถานที่เก็บสารเคมีต้องไม่อยู่ติดกับที่พัก/ที่ประกอบอาหารและไม่มีหลังคากันแดดกันฝน	ถูก	33	82.5	6
10. ผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรควรมีความรู้ในการป้องกันตนเองและจากการใช้วัตถุอันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ถูก	38	95.0	3
11. ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วต้องทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง	ถูก	38	95.0	3
12. การใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ต้องปลอดภัยต่อผลิตผลและการบริโภครโดยขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร	ถูก	39	97.5	2
13. พื้นที่เก็บรักษา ผสม ขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน แยกเป็นสัดส่วน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำ	ถูก	38	95.0	3
14. คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออกก่อนจำหน่าย	ถูก	39	97.5	2
15. ไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง	ถูก	36	90.0	5
16. สถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและวัสดุ แยกเป็นสัดส่วน	ถูก	39	97.5	2
17. การขนย้ายผลิตผลต้องระมัดระวังไม่ทำให้ผลิตผลบอบช้ำเสียหาย	ถูก	40	100.0	1
18. พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลิตผลได้	ถูก	38	95.0	3
19. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะต้องเพียงพอพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียไม่ให้ลงสู่แปลงปลูกและผลิตผล	ถูก	38	95.0	3

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อคำถาม	เฉลี่ย	ตอบถูก		
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
20. บันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย และ ปริมาณจำหน่าย	ถูก	37	92.5	4

จากตารางที่ 4.14 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าที่ตอบถูกต้องมาก 3 อันดับแรก คือ เกษตรกรผู้ผลิตแอมโมเนียม ร้อยละ 100.0 (เฉลี่ยคือ ถูก) มีความรู้ในประเด็นเรื่อง การขนย้ายผลผลิตต้องระมัดระวัง ไม่ทำให้ผลผลิตบอบช้ำเสียหาย รองลงมา ร้อยละ 97.5 (เฉลี่ย คือ ถูก) ข้อคำถามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด ข้อคำถามก่อนการใช้สารเคมีต้องอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีทุกครั้ง ข้อคำถามหลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดร่างกายและอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้งหลังการใช้งาน ข้อคำถามการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ต้องปลอดภัยต่อผลผลิตและการบริโภค โดยขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร ข้อคำถามคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออกก่อนจำหน่าย และข้อคำถามสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ภาชนะบรรจุและวัสดุแยกเป็นสัดส่วนและร้อยละ 95.0 (เฉลี่ย คือ ถูก) ข้อคำถามในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีต้องสวมเครื่องป้องกันตัวเองทุกครั้ง ข้อคำถามไม่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเวลาใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต ข้อคำถามผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรควรมีความรู้ในการป้องกันตนเองและจากการใช้วัตถุอันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ข้อคำถามพื้นที่เก็บรักษา ผสม ขนย้ายปุ๋ยและสารปรับปรุงดินแยกเป็นสัดส่วน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำ ข้อคำถามพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตได้ และข้อคำถามสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะต้องเพียงพอพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียไม่ให้ลงสู่แปลงปลูกและผลผลิต

ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด แล้วรวมคะแนนทั้งหมด และนำคะแนนรวมของเกษตรกรแต่ละคนมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมินผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.26 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกร

N=40

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-4	น้อยที่สุด	0	0.0
6-8	น้อย	0	0.0
9-12	ปานกลาง	1	2.5
13-16	มาก	2	5.0
17-20	มากที่สุด	37	92.5
ค่าต่ำสุด 9 ข้อ	ค่าสูงสุด 20 ข้อ	ค่าเฉลี่ย 18.65 ข้อ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.154

จากตารางที่ 4.15 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้องมาพิจารณา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 92.5 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 17-20 ข้อ มากที่สุด มีระดับความรู้มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 5.0 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 13-16 ข้อ มีระดับความรู้มาก และร้อยละ 2.5 ตอบคำถามได้ถูกต้อง 9-12 ข้อ มีระดับความรู้ปานกลาง โดยตอบคำถามถูกต้องเฉลี่ย 18.65 ข้อ

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม มีประเด็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

จากการสนทนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า ปัญหาของเกษตรกรมีดังนี้

- 1) ปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตมีราคาค่อนข้างสูง
- 2) พื้นที่ปลูก การปลูกในที่ซ้ำๆ ทำให้เกิดการขาดธาตุอาหารในดิน เนื่องจากดินไม่ได้รับการปรับปรุง
- 3) แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการปลูกแตงโม แต่บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ แม้พื้นที่ปลูกตรงนั้นจะเหมาะสมก็ตาม
- 4) พ่อค้าคนกลางมีการคัดเกรดคุณภาพของแตงโมเฉพาะที่ไม่มีตำหนิ ทำให้ผลผลิตที่มีตำหนิต้องนำไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นในราคาที่ต่ำกว่า

5) ไม่มีการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

6) การขอรับรองมาตรฐาน GAP

ความต้องการของเกษตรกร จากการสนทนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า

1) บังคับการผลิต บังคับการผลิตมีราคาค่อนข้างสูง อยากให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนบังคับการผลิตแก่เกษตรกร อาจจะมีโครงการหรือเงื่อนไขที่เกษตรกรสามารถเข้าร่วมได้

2) พื้นที่ปลูก เกษตรกรปลูกแตงโมแซมยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน ในช่วงอายุ 1-3 ปี หลังจากนั้นต้องเปลี่ยนพื้นที่ปลูก บางครั้งการปลูกในที่ซ้ำๆ ทำให้เกิดการขาดธาตุอาหารในดิน เนื่องจากดินไม่ได้รับการปรับปรุง ควรจะมีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูกทุกครั้ง โดยให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเก็บดินเพื่อตรวจวิเคราะห์และแจ้งผลให้กับเกษตรกร

3) แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการปลูกแตงโม แต่บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ แม้พื้นที่ปลูกตรงนั้นจะเหมาะสมก็ตาม หน่วยงานท้องถิ่นควรจะติดตั้งน้ำประปาหมู่บ้าน หรือขุดสระเพื่อใช้ในการเกษตร

4) สามารถกำหนดหรือต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้

5) เพิ่มมูลค่าผลผลิตแตงโม โดยให้หน่วยงานภาครัฐช่วยประชาสัมพันธ์แตงโมในพื้นที่

6) เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการตลาด ต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การตลาดและการเชื่อมโยงตลาด

7) มาตรฐานสินค้า ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาเป็นพี่เลี้ยงให้กับเกษตรกรในการขอรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และติดตามอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 2 แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

จากการสนทนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง และการวิเคราะห์ของผู้วิจัย พบว่า แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

1) พื้นที่ปลูก พื้นที่ปลูกควรมีหรืออยู่ใกล้แหล่งน้ำ เพื่อสะดวกในการนำน้ำมาใช้ และสามารถเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกร ต้องไม่เป็นที่น้ำท่วมขัง ไกลแหล่งโรงงานต่างๆ เส้นทาง การเข้าถึงแหล่งปลูกแตงโม ง่าย สะดวก เพื่อสามารถนำผลผลิตสู่ตลาดได้เร็ว

2) พันธุ์แตงโม ควรเป็นพันธุ์ที่เป็นความต้องการของตลาด ให้ผลผลิตสูง มีเปอร์เซ็นต์การออกสูง น้ำหนักดี

3) การใช้สารเคมี การใช้สารเคมี ควรใช้ให้ตรงตามชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืช ใช้ในอัตราที่มีคำแนะนำ และควรหยุดใช้ทันที หากไม่มีโรคและแมลงศัตรูพืชรบกวนแล้ว เมื่อจะเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วให้หยุดก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 15 วัน หรือ 1 เดือน

4) การเก็บเกี่ยวผลผลิต เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และงดการให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว 3-5 วัน เก็บผลผลิตช่วงเช้าขณะอากาศเย็น และตัดให้มีข้อติดผลให้ยาวที่สุด เพื่อจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ สด รสชาติดี ตรงตามความต้องการของตลาด และเก็บรักษาได้ยาวนาน

5) การพักผลผลิต วางกองสูงไม่เกิน 3 ชั้นบนพื้นแห้งโดยมีวัสดุปูรองพื้น อากาศถ่ายเทได้ดี ป้องกันแดดและฝน

6) คุณภาพของผลผลิต มีการจัดการการผลิตแตงโมที่มีคุณภาพ ปลอดภัย โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของแตงโมทุกแปลงก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตจำหน่าย ทุกขั้นตอนการผลิต ต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง เอาใจใส่ มีความละเอียด เริ่มตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะความสมดุลของน้ำและธาตุอาหาร จะทำให้แตงโมเจริญเติบโตสมบูรณ์ มีความแข็งแรง ผลผลิตมีคุณภาพและเก็บรักษาได้ยาวนาน

7) ด้านราคา หน่วยงานภาครัฐจัดให้มีงานวันแตงโม เพื่อประชาสัมพันธ์ และแหล่งจำหน่ายแตงโมในพื้นที่

8) หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ทำสัญญาซื้อขายสำหรับเกษตรกร ที่ผลิตแตงโมคุณภาพ ได้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

9) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาเป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในการ ขอรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พัฒนาความรู้การผลิตแตงโมอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนแหล่งความรู้เทคโนโลยีต่างๆ

**การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการการผลิตแตงโม
ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังแสดงในตารางที่ 4.16 – 4.17**

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการจัดการการผลิตแอมโมตามาตรฐาน
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
S1 เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตแอมโม เฉลี่ย 13 ปี	W1 ขาดความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุง ดิน
S2 พื้นที่เป็นที่ดอน และดินร่วนปนทราย เหมาะแก่ การปลูกแอมโม	W2 ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร
S3 มีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการผลิตแอมโม ทำให้มีรายได้หลายด้าน	W3 ไม่มีจุกรวบรวมผลผลิต (แหล่ง จำหน่าย)
S4 เกษตรกรเลือกใช้พันธุ์แอมโมที่ตลาดต้องการ	W4 ขาดการรับรองมาตรฐานสินค้า เกษตรปลอดภัย (GAP)
S5 เกษตรกรมีเงินทุนเป็นของตนเอง	

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนอกการจัดการการผลิตแอมโมตามาตรฐาน
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

โอกาส (Opportunity)	ภัยคุกคาม (Threat)
O1 กระแสรักสุขภาพทำให้ผู้บริโภค สนใจ สินค้าปลอดภัยมีแนวโน้มสูงขึ้น	T1 ไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการผลิต แอมโมตามาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี
O2 หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้สนับสนุน พัฒนาอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง	T2 บัณฑิตการผลิตมีราคาสูง
O3 แอมโมขาดสารอาหารเป็นที่รู้จักของคน ทั่วไปในเรื่องรสหวาน	T3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ

การวิเคราะห์ *Tows Matrix* การจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดี ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์ *Tows Matrix* การจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดี

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	S1 เกษตรกรมีประสบการณ์ใน การผลิตแอมโมเนียม 13 ปี	W1 ขาดความรู้เรื่องการปรับปรุง บำรุงดิน
	S2 พื้นที่เป็นที่ดอน และดินร่วน ปนทราย เหมาะแก่การปลูก แอมโมเนียม	W2 ขาดการรวมกลุ่มของ เกษตรกร
	S3 มีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับ กับการผลิตแอมโมเนียม ทำให้มี รายได้หลายด้าน	W3 ไม่มีจุดรวบรวมผลผลิต (แหล่งจำหน่าย)
	S4 เกษตรกรเลือกใช้พันธุ์แอมโมเนียม ที่ตลาดต้องการ	W4 ขาดการรับรองมาตรฐาน สินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP)
	S5 เกษตรกรมีเงินทุนเป็นของ ตนเอง	

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

โอกาส (Opportunity)	SO กลยุทธ์เชิงรุก	WO กลยุทธ์เชิงพัฒนา
O1 กระแสรักสุขภาพ ทำให้ผู้บริโภค สนใจสินค้า ปลอดภัยมี แนวโน้มสูงขึ้น	1. S1, S2, O1 ส่งเสริมการผลิต แปลงโมที่ปลอดภัยในพื้นที่ 2. S1, S4, O3 ส่งเสริมการจัดงาน ประกวดแปลงโมคุณภาพดี ของ ดีเมืองหาดสำราญ	1. W1, O2 หน่วยงานภาครัฐ ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับดิน การปรับปรุงดินและ การตรวจ วิเคราะห์สภาพดิน 2. W2, W3, O2 หน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิต แปลงโมในรูปแบบกลุ่มเกษตรกร แบบแปลงใหญ่หรือกลุ่ม ส่งเสริมอาชีพ เพื่อภาครัฐเข้า มามีบทบาทในการขยาย ช่องทางการตลาดและ สนับสนุนงบประมาณในการ ผลิตแปลงโมปลอดภัย 3. W4, O2 หน่วยงานภาครัฐ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ตามกระบวนการผลิตสินค้า เกษตรปลอดภัยแปลงโม มาตรฐาน GAP พร้อมให้ ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ ทันสมัยในยุคเกษตรดิจิทัล
O2 หน่วยงานภาครัฐ ให้ความรู้ สนับสนุนพัฒนา อย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง		
O3 แปลงโมหาดสำราญ เป็นที่รู้จักของคน ทั่วไปในเรื่องรส หวาน		

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ภัยคุกคาม (Treat)	ST กลยุทธ์เชิงรับ	WT กลยุทธ์เชิงพลิกแพลง
T1 ไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	1.S1, S2, T1, T2 เกษตรกรควรนำประสบการณ์ แนวคิด ความรู้จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ารับการอบรม มาตรฐานการผลิตสินค้าที่ปลอดภัย และเรียนรู้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิต	1. W1, W2, W4, T1, T2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเน้นการส่งเสริมเกษตรกรให้พร้อมสร้างการรับรู้ สร้างต้นแบบเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการผลิตแตงโมที่คุณภาพ ปลอดภัย เพื่อเป็นต้นแบบด้านการเกษตร
T2 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง	ปลอดภัย และเรียนรู้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิต	ภาครัฐส่งเสริมและให้งบประมาณ สนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้แบบครบวงจร
T3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ	ลดต้นทุนการผลิต	2. W1, W2, T1, T2 ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบต่างคนต่างทำ เป็นการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ เป็นต้นแบบด้านการผลิตแตงโมคุณภาพ สร้างมวลชนกลุ่มแตงโมผ่านโซเชียล รวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อปัจจัยการผลิต เพื่อลดปัญหา ราคาปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง
		3. W1, W4, T2, T3 เน้นการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการกับเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย
		4.W3, T1, T2, T3 ส่งเสริมการซื้อขายสินค้าผ่านทุกช่องทาง มุ่งเน้นให้เกษตรกรพึ่งพาตนเอง โดยยึดหลักพอเพียง มากกว่าการรอคอยการพึ่งพาจากภาครัฐ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.35 ปี ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาจบประถมศึกษา ประสบการณ์ในการผลิตแตงโม เฉลี่ย 13.35 ปี การอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 72.5 ไม่เคยเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

1.2 การจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

1.2.1 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านสภาพพื้นที่และเตรียมพื้นที่

สภาพพื้นที่ผลิตแตงโม ของเกษตรกรเป็นพื้นที่ดอน ดินร่วนปนทราย มีการไถตะดิน 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง ยกแปลงปลูกและมีการตากแดดดินไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์ และหว่านปุ๋ยรองพื้นบนแปลงก่อนที่จะคลุมพลาสติก

1.2.2 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านเมล็ดพันธุ์

เกษตรกรผู้ผลิตแตงโมส่วนใหญ่นิยมใช้แตงโมพันธุ์เมญามากที่สุด

1.2.3 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการผลิต

มีการนำเมล็ดแช่ในน้ำอุ่น (40-50 องศาเซลเซียส) นาน 4-6 ชั่วโมง มีการย้ายต้นกล้าที่มีอายุ 10-12 วัน ไม่เกิน 15 วัน หรือมีใบจริง 3 ใบลงปลูกในแปลง โดยย้ายต้นกล้าปลูก 1 ต้นต่อ 1 หลุม ในเวลาเย็น ซึ่งทำให้ต้นกล้าตั้งตัวได้เร็ว

1.2.4 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลและการจัดการแปลงผลิต

เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม มีวิธีการให้น้ำแตงโมแบบน้ำหยด มีการให้น้ำทุกวันๆ ละครั้ง มากที่สุด มีการให้ปุ๋ยเคมีในการผลิตแตงโมในอัตราเฉลี่ย 68.20 กิโลกรัมต่อไร่ โดยการหว่าน มีการตรวจความผิดปกติของต้นแตงโม ทุก 1-3 วัน การเกิดโรคของแตงโม พบโรคราน้ำค้างมากที่สุด และแมลงในแปลงผลิตแตงโม พบเพลี้ยไฟมากที่สุด เกษตรกรป้องกันกำจัดโรคพืช โดยการพ่นสารเคมี

1.2.5 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการดูแลพิเศษ

เกษตรกรมีการจัดแตงโมให้เลื้อยไปทางเดียวกันและตัดเอาที่เหลือต้นละ 4 เถา ที่แข็งแรง สมบูรณ์ เนื่องจากง่ายต่อการบริหารจัดการ มีการช่วยผสมเกสร ในช่วงเช้าเวลา 6.00-8.00 น. เพื่อให้แตงโมติดผลดีขึ้น และรู้อายุแตงโม ทำให้สามารถกำหนดวันเก็บเกี่ยวได้

1.2.6 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรส่วนใหญ่ เก็บเกี่ยวแตงโม หลังผสมเกสรประมาณ 28-30 วัน และมีตรวจสอบคุณภาพแตงโมก่อนเก็บเกี่ยว เช่น ความสุกแก่ ความหวาน

1.2.7 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

สถานที่พักแตงโมไม่อยู่ในบริเวณเดียวกับที่เก็บสารเคมี การขนย้ายแตงโม ต้องระมัดระวังไม่ให้บอบช้ำ เสียหาย มีการคัดแยกแตงโมคุณภาพออกจากแตงโมด้อยคุณภาพก่อนส่งจำหน่าย มีการทำความสะอาดแตงโมก่อนส่งจำหน่ายโดยที่ไม่มีศัตรูพืชติดค้างอยู่

1.2.8 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดจำหน่าย

ช่องทางตลาด เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ส่วนใหญ่ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน ลักษณะการจัดจำหน่าย ต่างคนต่างขายแตงโมเป็นส่วนใหญ่

1.2.9 การจัดการการผลิตแตงโม ด้านการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน

เกษตรกร มีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ การเกษตรที่ใช้ตลอดฤดูกาลผลิต ข้อมูลด้านต้นทุน ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติดูแลรักษา การบันทึกข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย และปริมาณจำหน่าย

1.3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.3.1 ทักษะการจัดการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ด้านการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP โดยรวม

ด้านการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP โดยรวมของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ มีความภูมิใจที่ได้ผลิตแตงโมที่มีคุณภาพปลอดภัย ใบบรรองมาตรฐาน GAP มีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนับสนุนและให้คำปรึกษา และครอบครัวให้การสนับสนุนให้ทำตามมาตรฐาน GAP

2) ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน

GAP

ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ตลาด/ลูกค้าต้องการแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น ที่ตั้งแปลงปลูกแตงโมเหมาะสมต่อการจำหน่ายและขนส่ง มีนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตแตงโมที่ได้รับ และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ได้ผลตอบแทนสูงกว่าแบบทั่วไป

3) ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP

ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อสุขภาพตนเองและครอบครัว ผลผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดปัญหาการเสื่อมสภาพของดิน และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม

1.3.2 ความรู้การผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้องมาพิจารณา พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 100.0 มีความรู้ในประเด็นเรื่อง การขนย้ายผลผลิตต้องระมัดระวังไม่ทำให้ผลผลิตบอบช้ำเสียหาย รองลงมา ร้อยละ 97.5 ข้อคำถามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด ข้อคำถามก่อนการใช้สารเคมีต้องอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีทุกครั้ง ข้อคำถามหลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดร่างกายและอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้งหลังการใช้งาน ข้อคำถามการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ต้องปลอดภัยต่อผลผลิตและการบริโภค โดยขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร ข้อคำถามคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออกก่อนจำหน่าย และข้อคำถามสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและวัสดุแยกเป็นสัดส่วน และร้อยละ 95.0 ข้อคำถามในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีต้องสวมเครื่องป้องกันตัวเองทุกครั้ง ข้อคำถามไม่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเวลาใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต ข้อคำถามผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรควรมีความรู้ในการป้องกันตนเองและจากการใช้วัตถุอันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ข้อคำถามพื้นที่เก็บรักษา ผสม ขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน แยกเป็นสัดส่วน

1.4 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

จากการสนทนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า

1.4.1 ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง มีดังนี้

- 1) ปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตมีราคาค่อนข้างสูง
- 2) พื้นที่ปลูก การปลูกในที่ซ้ำๆ ทำให้เกิดการขาดธาตุอาหารในดิน เนื่องจากดินไม่ได้รับการปรับปรุง
- 3) แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการปลูกแตงโม แต่บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ แม้พื้นที่ปลูกตรงนั้นจะเหมาะสมก็ตาม
- 4) พ่อค้าคนกลางมีการคัดเกรดคุณภาพของแตงโมเฉพาะที่ไม่มีตำหนิ ทำให้ผลผลิตที่มีตำหนิต้องนำไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นในราคาที่ต่ำกว่า
- 5) ไม่มีการเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 6) การขอรับรองมาตรฐาน GAP

1.4.2 ความต้องการของเกษตรกรจากการสนทนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า

- 1) ปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตมีราคาค่อนข้างสูง อยากให้หน่วยงานรัฐ สนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร อาจจะมีโครงการหรือเงื่อนไขที่เกษตรกรสามารถเข้าร่วมได้
- 2) พื้นที่ปลูก เกษตรกรปลูกแตงโมแซมยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน ในช่วงอายุ 1-3 ปี หลังจากนั้นต้องเปลี่ยนพื้นที่ปลูก บางครั้งการปลูกในที่ซ้ำๆ ทำให้เกิดการขาดธาตุอาหารในดิน เนื่องจากดินไม่ได้รับการปรับปรุง ควรจะมีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูกทุกครั้ง โดยให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเก็บดินเพื่อตรวจวิเคราะห์และแจ้งผลให้กับเกษตรกร
- 3) แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการปลูกแตงโม แต่บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ แม้พื้นที่ปลูกตรงนั้นจะเหมาะสมก็ตาม หน่วยงานท้องถิ่นควรจะติดตั้งน้ำประปาหมู่บ้าน หรือขุดสระเพื่อใช้ในการเกษตร
- 4) สามารถกำหนดหรือต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้
- 5) เพิ่มมูลค่าผลผลิตแตงโม โดยให้หน่วยงานภาครัฐช่วยประชาสัมพันธ์แตงโมในพื้นที่
- 6) เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการตลาด ต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การตลาดและการเชื่อมโยงตลาด
- 7) มาตรฐานสินค้า ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาเป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในการขอรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และติดตามอย่างต่อเนื่อง

1.5 แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

1.5.1 การวิเคราะห์แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

จากการสนทนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

- 1) **พื้นที่ปลูก** พื้นที่ปลูกควรมีหรืออยู่ใกล้แหล่งน้ำ เพื่อสะดวกในการนำน้ำมาใช้ และสามารถเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกร ต้องไม่เป็นที่น้ำท่วมขัง ใกล้แหล่งโรงงานต่างๆ เส้นทางเข้าถึงแหล่งปลูกแตงโม ง่าย สะดวก เพื่อสามารถนำผลผลิตสู่ตลาดได้เร็ว
- 2) **พันธุ์แตงโม** ควรเป็นพันธุ์ที่เป็นความต้องการของตลาด ให้ผลผลิตสูง มีเปอร์เซ็นต์การงอกสูง น้ำหนักดี
- 3) **การใช้สารเคมี** การใช้สารเคมี ควรใช้ให้ตรงตามชนิดของโรคและแมลงศัตรูพืช ใช้ในอัตราที่มีคำแนะนำ และควรหยุดใช้ทันที หากไม่มีโรคและแมลงศัตรูพืชรบกวนแล้ว เมื่อจะเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วให้หยุดก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 15 วัน หรือ 1 เดือน
- 4) **การเก็บเกี่ยวผลผลิต** เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม และงดการให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว 3-5 วัน เก็บผลผลิตช่วงเช้าขณะอากาศเย็น และตัดให้มีข้อติดผลให้ยาวที่สุด เพื่อจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ สด รสชาติดี ตรงตามความต้องการของตลาด และเก็บรักษาได้ยาวนาน
- 5) **การพักผลผลิต** วางกองสูงไม่เกิน 3 ชั้นบนพื้นแห้งโดยมีวัสดุรองพื้นอากาศถ่ายเทได้ดี ป้องกันแดดและฝน
- 6) **คุณภาพของผลผลิต** มีการจัดการการผลิตแตงโมที่มีคุณภาพ ปลอดภัย โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของแตงโมทุกแปลงก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตจำหน่าย ทุกขั้นตอนการผลิตต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง เอาใจใส่ มีความละเอียด เริ่มตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะความสมดุลของน้ำและธาตุอาหาร จะทำให้แตงโมเจริญเติบโตสมบูรณ์ มีความแข็งแรง ผลผลิตมีคุณภาพและเก็บรักษาได้ยาวนาน
- 7) **ด้านราคา** หน่วยงานภาครัฐจัดให้มีงานวันแตงโม เพื่อประชาสัมพันธ์และจำหน่ายแตงโมในพื้นที่

8) ด้านอื่นๆ การรับรองมาตรฐานสินค้าต่างๆ สามารถรองรับเงื่อนไขต่างๆ ของเกษตรกรได้ รัฐบาลควรมีนโยบายประกันราคาสินค้าเกษตร และราคาผลผลิตที่มีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้มีราคาที่สูงกว่าผลผลิตทั่วไปที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

1.5.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการจัดการการผลิต
 แตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง มีดังนี้

1) จุดแข็ง

- (1) เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตแตงโมเฉลี่ย 13 ปี
- (2) พื้นที่เป็นที่ดอน และดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การปลูกแตงโม
- (3) มีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการผลิตแตงโม ทำให้มีรายได้หลายด้าน
- (4) เกษตรกรเลือกใช้พันธุ์แตงโมที่ตลาดต้องการ
- (5) เกษตรกรมีเงินทุนเป็นของตนเอง

2) จุดอ่อน

- (1) ขาดความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน
- (2) ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร
- (3) ไม่มีจุดรวบรวมผลผลิต (แหล่งจำหน่าย)
- (4) ขาดการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP)

3) โอกาส

- (1) กระแสรักสุขภาพทำให้ผู้บริโภค สนใจสินค้าปลอดภัยมีแนวโน้มสูงขึ้น
- (2) หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้สนับสนุนพัฒนาอย่างหลากหลายและ

ต่อเนื่อง

- (3) แตงโมหาดสำราญเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในเรื่องรสหวาน

4) ข้อจำกัด

- (1) ไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- (2) บังคับการผลิตมีราคาสูง
- (3) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

2.1 การจัดการการผลิตแตงโมของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

เกษตรกรผลิตแตงโมในสภาพพื้นที่ดอน ดินร่วนปนทราย มีการส่งตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการผลิตแตงโม มีการตากแดดดินไว้ประมาณ 1 เดือน หรือ 2 สัปดาห์ และหว่านปุ๋ยรองพื้นบนแปลงก่อนที่จะคลุมพลาสติก มีการไถอะดิน 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง ยกแปลงปลูก สอดคล้องกับ นางลักษณ โศตรสมบัติ (2558) การเตรียมดิน เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมทั้งหมดมีการปรับสภาพดินโดยการหว่านปุ๋ยขาว รองลงมาเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการไถเตรียมดิน โดยการไถอะ 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง มีการยกแปลงปลูก เกษตรกรเลือกใช้พันธุ์แตงโมพันธุ์เมงู ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ต้องการของตลาด รสชาติดี หวาน กรอบ และชื่อเมล็ดพันธุ์จากร้านค้าการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร ด้านการผลิตแตงโมเกษตรกรมีการรดน้ำแปลงผลิด เพื่อให้มีความชื้นที่เหมาะสม ก่อนที่จะนำต้นกล้าลงปลูก เนื่องจากไม่ให้นำต้นกล้าจากการเคลื่อนย้าย ทำการย้ายต้นกล้าที่มีอายุ 10-12 วัน ไม่เกิน 15 วัน หรือมีใบจริง 3 ใบลงปลูกในแปลง เนื่องจากอายุต้นกล้าเหมาะสมในการย้าย ทำให้รากไม่เสียหาย โดยปลูกต้นกล้าปลูก 1 ต้น ต่อ 1 หลุม ปลูกในช่วงเย็น เนื่องจากทำให้ต้นกล้าตั้งตัวได้เร็ว เกษตรกรให้น้ำแตงโมแบบน้ำหยด โดยมีการให้น้ำทุกวันๆ ละครั้ง ให้ปุ๋ยเคมีในการผลิตแตงโมในอัตราเฉลี่ย 68.20 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะเวลาที่ให้เฉลี่ย 4.79 ครั้ง โดยการหว่าน เกษตรกรมีการตรวจความผิดปกติของต้นแตงโม ทุก 1-3 วัน การเกิดโรคของแตงโมพบโรคน้ำค้าง ป้องกันกำจัดโรคพืชโดยการพ่นสารเคมี ด้านการดูแลพิเศษ เกษตรกรมีการจัดเถาแตงโมให้เลื้อยไปทางเดียวกันและตัดเถาให้เหลือต้นละ 4 เถา ที่แข็งแรงสมบูรณ์ เนื่องจากง่ายต่อการบริหารจัดการ มีการผสมเกสรในช่วงเช้าเวลา 6.00-8.00 น. และเอาฟางรองใต้ผลเมื่อแตงโมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว เพื่อไม่ให้ผิวผลสัมผัสกับดินโดยตรง เกษตรกรเก็บเกี่ยวแตงโม หลังผสมเกสรประมาณ 28-30 วัน และตรวจสอบคุณภาพแตงโมก่อนเก็บเกี่ยว เช่น ความสุกแก่ ความหวานขนย้ายแตงโมด้วยความระมัดระวังไม่ให้บอบช้ำเสียหาย คัดแยกแตงโมคุณภาพออกจากแตงโมด้อยคุณภาพ และมีการทำความสะอาดแตงโมก่อนส่งจำหน่าย โดยเกษตรกรขายแตงโมให้กับพ่อค้าประจำที่มารับซื้อในหมู่บ้าน ซึ่งต่างคนต่างขาย เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบรายทางการเกษตรที่ใช้ตลอดฤดูกาลผลิต บันทึกข้อมูลด้านต้นทุน ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติดูแลรักษา บันทึกข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต และมีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ

หรือแหล่งจำหน่าย และปริมาณจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับ คิมหันต์ สิงห์ไชย (2560) เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม การจัดการเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตร บังคับการผลิต การปฏิบัติและควบคุมการผลิต การบันทึกและควบคุมเอกสาร การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร การจัดการเพื่อการผลิตผลมยะงชนิดให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน เป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค

2.2 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ทัศนคติต่อการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้านการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความภูมิใจที่ได้ผลิตแตงโมที่มีคุณภาพปลอดภัย ใ้รับรองมาตรฐาน GAP มีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนับสนุนและให้คำปรึกษา และครอบครัวให้การสนับสนุนให้ทำตามมาตรฐาน GAP ซึ่งคิมหันต์ สิงห์ไชย (2560) กล่าวว่า เกษตรกรมีความสนใจในด้านการผลิต การจัดการตลาด และความต้องการการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมในด้านการผลิตในเรื่องของการจัดฝึกอบรมและ ให้ความรู้เพิ่มเติม เกษตรกรมีความต้องการรับรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพของผลผลิต ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ตลาด/ลูกค้าต้องการแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น ที่ตั้งแปลงปลูกแตงโมเหมาะสมต่อการจำหน่ายและขนส่ง มีนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตแตงโมที่ได้รับ และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ได้ผลตอบแทนสูงกว่าแบบทั่วไปสอดคล้องกับ เจดีย์ โคตรมิตร (2553) เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผักเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ดีและปลอดภัย จากสารพิษ ทำให้จำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรผู้ผลิตแตงโมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อสุขภาพตนเองและครอบครัว ผลผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดปัญหาการเสื่อมสภาพของดิน และการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ทำให้ได้ผลผลิตที่สวยงาม ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ความรู้การผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตแตงโม ร้อยละ 100.0 มีความรู้ในประเด็นเรื่อง การขนย้ายผลผลิตต้องระมัดระวังไม่ทำให้ผลผลิตบอบช้ำเสียหาย สอดคล้อง นางลักษณ์ โคตรสมบัติ (2558) พบว่า การขนย้ายในแปลงปลูกและการเก็บรักษา เกษตรกรผู้ปลูกแตงโมมีความรู้มากที่สุดในประเด็น การป้องกันการปนเปื้อนในการขนย้ายผลผลิต และการขนย้ายด้วยความระมัดระวังไม่ให้ผลผลิตสกปรกบอบช้ำเสียหาย รองลงมา ร้อยละ 97.5 ข้อคำถามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด ข้อคำถามก่อนการใช้สารเคมีต้องอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีทุกครั้ง ข้อคำถามหลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดร่างกายและอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้ง หลังการใช้งาน ข้อคำถามการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ต้องปลอดภัยต่อผลิตผลและการบริโภค โดยขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร ข้อคำถามคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออกก่อนจำหน่าย และข้อคำถามสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและวัสดุแยกเป็นสัดส่วน และร้อยละ 95.0 ข้อคำถามในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีต้องสวมเครื่องป้องกันตัวเองทุกครั้ง ข้อคำถามไม่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเวลาใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต ข้อคำถามผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรควรมีความรู้ในการป้องกันตนเองและจากการใช้วัตถุอันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ข้อคำถามพื้นที่เก็บรักษา ผสม ขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน แยกเป็นสัดส่วน

2.3 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

2.3.1 ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า ปัจจัยการผลิตมีราคาค่อนข้างสูง พื้นที่ปลูกมีการปลูกในที่ซ้ำๆ ทำให้เกิดการขาดธาตุอาหารในดิน เนื่องจากดินไม่ได้รับการปรับปรุง แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการปลูกแตงโม แต่บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ แม้พื้นที่ปลูกตรงนั้นจะเหมาะสมก็ตาม พ่อค้าคนกลางมีการคัดเกรดคุณภาพของแตงโมเฉพาะที่ไม่มีตำหนิ ทำให้ผลผลิตที่มีตำหนิต้องนำไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นในราคาที่ต่ำกว่า ไม่มีการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ผลผลิตแตงโมยังไม่ได้ขอรับรองมาตรฐาน GAP

2.3.2 ความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

พบว่า เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร อาจจะมีโครงการหรือเงื่อนไขที่เกษตรกรสามารถเข้าร่วมได้ พื้นที่ปลูก เกษตรกรปลูกแตงโมแซมยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน ในช่วงอายุ 1-3 ปี หลังจากนั้นต้องเปลี่ยนพื้นที่ปลูก บางครั้งการปลูกในที่ซ้ำๆ ทำให้เกิดการขาดธาตุอาหารในดิน เนื่องจากดินไม่ได้รับการปรับปรุง ควรจะมีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูกทุกครั้ง โดยให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเก็บตัวอย่างดิน เพื่อตรวจวิเคราะห์และแจ้งผลให้กับเกษตรกรทราบ เพื่อนำผลไปปรับปรุงบำรุงดิน แหล่งน้ำ น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการปลูกแตงโม แต่บางพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำ แม้พื้นที่ปลูกตรงนั้นจะเหมาะสมก็ตาม หน่วยงานท้องถิ่นควรจะต้องติดตั้งน้ำประปาหมู่บ้านหรือจุดสระเพื่อใช้ในการเกษตร สามารถกำหนดหรือต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้เพิ่มมูลค่าผลผลิตแตงโม โดยให้หน่วยงานภาครัฐช่วยประชาสัมพันธ์แตงโมในพื้นที่ เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการตลาด การเพิ่มผลผลิต การตลาดและการเชื่อมโยงตลาด ส่วนการขอรับรองมาตรฐานสินค้า ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาเป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในการขอรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และติดตามอย่างต่อเนื่อง

2.4 แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

แนวทางการจัดการการผลิตแตงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม โดยศึกษาปัจจัยภายในและภายนอก และวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ กลยุทธ์เชิงรุก เน้นการส่งเสริมการผลิตแตงโมที่ปลอดภัยในพื้นที่การจัดงานประกวดแตงโมคุณภาพดี ของดีเมืองหาดสำราญ กลยุทธ์เชิงรับ เกษตรกรควรนำประสบการณ์แนวคิดความรู้จากเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ารับการอบรมมาตรฐานการผลิตสินค้าที่ปลอดภัย และเรียนรู้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต กลยุทธ์เชิงพัฒนา หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตแตงโมในรูปกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่หรือกลุ่มส่งเสริมอาชีพ เพื่อภาครัฐเข้ามา มีบทบาทในการขยายช่องทางการตลาดและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตแตงโมปลอดภัย และ กลยุทธ์เชิงพลิกแพลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเน้นการส่งเสริมเกษตรกรให้พร้อมสร้างการรับรู้ สร้างต้นแบบเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการผลิตแตงโมที่คุณภาพ ปลอดภัย เพื่อเป็นต้นแบบด้านการเกษตร ภาครัฐส่งเสริมและให้งบประมาณสนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้แบบครบวงจร ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบต่างคนต่างทำ เป็นการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ เป็นต้นแบบด้านการผลิตแตงโมคุณภาพ สร้างมวลชนกลุ่มแตงโมผ่านโซเชียล รวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อปัจจัยการผลิต เพื่อลดปัญหา ราคาปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง เน้นการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการกับเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย ส่งเสริมการซื้อขายสินค้าผ่านทุกช่องทาง มุ่งเน้นให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองโดยยึดหลักพอเพียง มากกว่าการรอคอยการพึ่งพาจากภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัย บุญหา จินดาพานิชกุล (2561) พบว่า เกษตรกรต้องการการส่งเสริมวิธีการเยี่ยมชมในพื้นที่ ร่วมกับการอบรมจากนักวิชาการเกษตรและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ในเรื่องของการผลิตลำไย คุณภาพมาตรฐาน GAP ช่องทางการตลาดที่แน่นอน รวมถึงต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การฝึกอบรม ความต้องการการที่มุ่งเน้นการเยี่ยมชมและการถ่ายทอดความรู้ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเกษตรกร ในด้านการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการผลิตแฉงโมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง ผู้วิจัยขอเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการให้บริการ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต เช่น วิสาหกิจชุมชน ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

2) เกษตรกรควรมีการวางแผนการปลูกแฉงโม(ปฎิทิน) ในแต่ละรอบปีและมีการจัดทำบัญชีฟาร์ม

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

1) สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตแฉงโม เพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง

2) ติดตามแปลงแฉงโมเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนในการปลูกแฉงโม

3.2.2 การวิจัยแนวทางพัฒนาการผลิตแฉงโมสู่ระบบมาตรฐานอินทรีย์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2550). *ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 8 ข้อ*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- คิมหันต์ สิงห์ไชย. (2560). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะยงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เลน แสนมี. (2565, 23 กุมภาพันธ์). *เปิดหมุดเปลือก 5 เคล็ดลับการปลูกแตงโมเจียใต้*. สืบค้นจาก <https://www.chiataigroup.com/article-detail/Chia-Tai-watermelon-Thumb-Up>.
- งามฉวี จันทพา. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จินตนา ปัญจะ. (2553). *ความพร้อมของเกษตรกรจังหวัดราชบุรีในการปลูกสับปะรด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เฉลิมเกียรติ โภคาวัฒนา และเกตุอร ทองเครือ. 2557). *การปลูกแตงโม*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ชนิกานต์ โชติมา. (2564). *ความพร้อมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาชุกเชิงพาณิชย์ในจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่มาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี สำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำจืด*. (มกษ. 7417-2559). สำนักงานประมงจังหวัดปทุมธานี, ปทุมธานี.
- ธัญลักษณ์ ตาสุข. (2556). *การจัดการการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ของเกษตรกรในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นงลักษณ์ โคตรสมบัติ. (2558). *การใช้เทคโนโลยีการผลิตแตงโมตามแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร จังหวัดนครพนม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- บุหงา จินดาวานิชสกุล. (2561). *แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในการผลิตลำไยนอกฤดู จังหวัดสระแก้ว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พานิชย์ ยศปัญญา. (2562). *แดงโมที่ลุ่มภาคกลาง สร้างงานทำเงินเร็ว กินรี ยอดฮิต. เทคโนโลยีชาวบ้าน*. สืบค้นจาก https://www.technologychaoban.com/agricultural-technology/article_134088.
- วิชุดา หารษาจารย์พันธ์. (2540). *การศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สมยนต์ บุญลี. (2550). *การยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมศรี นิยมสุข. (2548). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนนับที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง. (2564). *เอกสารการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร*. ตรัง: สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอหาดสำราญ. (2561). *แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอหาดสำราญ ประจำปี 2561-2565*.
- สุดาทิพย์ รันคำภา. (2556). *แนวทางการจัดการการผลิตพริกตามหลักเกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในตำบลหัวเรือ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบทอดวัฒนธรรมมาตุลีราช

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ลำดับที่ของแบบสอบถาม.....

วัน เดือน ปี ที่ให้ข้อมูล.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

คำชี้แจง : แบบสอบถาม โครงการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนียมอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตแอมโมเนียมของเกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนียมอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

ตอนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตแอมโมเนียมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ซึ่งคำตอบตามแบบสอบถามนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....นามสกุล.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพสังคม เศรษฐกิจ ของเกษตรกร

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ ( ) หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (...)
ของแต่ละคำถามตามความเป็นจริง

1. เพศ

( ) 1.1 ชาย ( ) 1.2 หญิง

2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

3. สถานภาพ

( ) โสด ( ) สมรส ( ) หย่าร้าง ( ) หม้าย ( ) แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

( ) 4.1 ไม่ได้รับการศึกษา ( ) 4.2 ประถมศึกษา

( ) 4.3 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ( ) 4.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)

( ) 4.5 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) ( ) 4.6 ปริญญาตรี

( ) 4.7 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. พื้นที่ทั้งหมด.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

6. พื้นที่การผลิตแอมโมเนียม.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

7. ลักษณะการถือครองที่ดิน
- ( ) 8.1 ของตนเอง ( ) 8.2 เช่า
- ( ) 8.3 พื้นที่สาธารณประโยชน์ ( ) 8.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. ประสบการณ์ในการผลิตแอมโมเนีย.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
9. การอบรมเกี่ยวกับการผลิตแอมโมเนียตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)
- ( ) ไม่เคย ( ) เคย จำนวน.....ครั้ง
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
11. จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ผลิตแอมโมเนีย.....คน
12. รายได้ต่อเดือน.....บาท
13. รายได้ของครอบครัว.....บาท/ปี
- 13.1 รายได้จากภาคการเกษตร.....บาท/ปี
1. รายได้จากการจำหน่ายแอมโมเนีย.....บาท/ปี
2. รายได้จากการเกษตรอื่น ๆ .....บาท/ปี
- 13.2 รายได้นอกเหนือจากภาคการเกษตร .....บาท/ปี
- อื่น ๆ ระบุ.....บาท/ปี
14. สภาพหนี้สิน
- ( ) 13.1 ไม่มี ( ) 13.2 มี ประมาณ.....บาท
15. ต้นทุนการผลิตแอมโมเนีย.....บาทต่อไร่
16. แหล่งเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 15.1 ของตนเอง
- ( ) 15.2 กู้ยืม
- ( ) 15.2.1 ช.ก.ส. ( ) 15.2.2 สหกรณ์
- ( ) 15.2.3 กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์ ( ) 15.2.4 ธนาคาร.....
- ( ) 15.2.5 ญาติพี่น้อง ( ) 15.2.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
17. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตแอมโมเนีย
- ( ) เพื่อนบ้าน
- ( ) อินเทอร์เน็ต
- ( ) รายการวิทยุ
- ( ) รายการโทรทัศน์
- ( ) วารสารเกษตร
- ( ) สำนักงานเกษตรอำเภอ
- ( ) สำนักงานพัฒนาชุมชน
- ( ) อื่น ๆ .....

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตแอมโมเนียของเกษตรกรผู้ปลูกแอมโมเนีย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และกรุณาเติมข้อความในช่องว่าง

2.1 สภาพพื้นที่และการเตรียมพื้นที่

- 1) สภาพพื้นที่ปลูกแอมโมเนีย

☐ พื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง	☐ พื้นที่ดอน
--	-------------------------------------
- 2) สภาพดิน

☐ ดินร่วน	☐ ดินร่วนปนทราย
☐ ดินทราย	☐ อื่น ๆ .....
☐ ดินเหนียว	
- 3) การส่งตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

☐ ปฏิบัติ ส่งวิเคราะห์ที่.....
☐ ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 4) การพักแปลงหรือปลูกพืชหมุนเวียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ พักแปลง ระยะเวลา.....เดือน
☐ การปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการปลูกแอมโมเนีย ชนิดพืชอื่น.....
☐ ไม่มีการพักแปลงและปลูกพืชหมุนเวียน
- 5) การตากแดดไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 2 สัปดาห์ และหว่านปุ๋ยรองพื้นบนแปลงก่อนที่จะคลุมพลาสติก

☐ ปฏิบัติ .....
☐ ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 6) การเตรียมดิน โดยการไถดะ 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง ยกแปลงปลูก

☐ ปฏิบัติ .....
☐ ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

2.2 เมล็ดพันธุ์

- 1) พันธุ์แอมโมเนียที่ปลูก

☐ พันธุ์เมญา	☐ พันธุ์จินตหรา
☐ พันธุ์ตอปีโต	☐ พันธุ์อื่น ๆ (ระบุ).....
- 2) แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์

☐ ร้านค้าการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเมล็ดพันธุ์ที่ถูกต้อง
☐ พนักงานขายของบริษัทที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์

2.3 การปลูก

- 1) นำเมล็ดแช่ในน้ำอุ่น (40-50 องศาเซลเซียส) นาน 4-6 ชั่วโมง

☐ ปฏิบัติ .....
☐ ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

- 2) มีการรดน้ำแปลงปลูกเพื่อให้มีความชื้นที่เหมาะสม ก่อนที่จะนำต้นกล้าลงปลูก
 ปฏิบัติ .....
 ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 3) ย้ายต้นกล้าที่มีอายุ 10-12 วัน ไม่เกิน 15 วัน หรือมี ใบจริง 3 ใบลงปลูกในแปลง
 ปฏิบัติ .....
 ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 4) ต้นกล้าปลูก 1 ต้น ต่อ 1 หลุม
 ปฏิบัติ .....
 ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 5) ย้ายกล้าลงปลูกในแปลงช่วงเวลาใด
 ช่วงเช้า เพราะ.....
 ช่วงเย็น เพราะ.....

2.4 การดูแลและการจัดการแปลงปลูก

- 1) วิธีการให้น้ำให้แตงโม
 ปล๋อยตามร่องผิวดิน   ลากสายยางฉีด
 สปริงเกอร์   แบบน้ำหยด
- 2) ให้น้ำแตงโม
 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอทุก 3 วัน   ให้น้ำวันเว้นวัน
 ให้น้ำทุกวันๆ ละครั้ง
- 3) ชนิดปุ๋ย อัตราที่ให้ ระยะเวลาที่ให้ วิธีการให้ปุ๋ย ในการปลูกแตงโม
 ปุ๋ยเคมี
 1. ปุ๋ยสูตร..... อัตราที่ให้.....กก.ต่อไร่
     จำนวนครั้งที่ให้..... วิธีการให้ปุ๋ย.....
 2. ปุ๋ยสูตร..... อัตราที่ให้.....กก.ต่อไร่
     จำนวนครั้งที่ให้..... วิธีการให้ปุ๋ย.....
 3. ปุ๋ยสูตร..... อัตราที่ให้.....กก.ต่อไร่
     จำนวนครั้งที่ให้..... วิธีการให้ปุ๋ย.....
 ปุ๋ยอินทรีย์
 ปุ๋ยคอก   น้ำหมักชีวภาพ   อัตราที่ให้.....กก.ต่อไร่
     จำนวนครั้งที่ให้..... วิธีการให้ปุ๋ย.....
 ปุ๋ยอื่น ๆ (ระบุ)..... อัตราที่ให้.....กก.ต่อไร่
     จำนวนครั้งที่ให้..... วิธีการให้ปุ๋ย.....

- 4) มีการเกิดของโรคของแตงโมหรือไม่ แล้วการป้องกันกำจัดทำอย่างไร
- ( ) มี
- ( ) โรคเหี่ยว   วิธีการป้องกันกำจัด.....
- ( ) โรคเน่าเหี่ยว   วิธีการป้องกันกำจัด.....
- ( ) โรคราน้ำค้าง   วิธีการป้องกันกำจัด.....
- ( ) ไม่มี
- 5) มีแมลงรบกวนในแปลงปลูกแตงโมหรือไม่ แล้วการป้องกันกำจัดทำอย่างไร
- ( ) มี
- ( ) เพลี้ยไฟ   วิธีการป้องกันกำจัด.....
- ( ) เพลี้ยอ่อน   วิธีการป้องกันกำจัด.....
- ( ) เต่าแตง   วิธีการป้องกันกำจัด.....
- ( ) ไม่มี
- 6) แปลงปลูกแตงโมมีวัชพืชหรือไม่ แล้วการป้องกันกำจัดทำอย่างไร
- ( ) มี   วิธีการป้องกันกำจัด
- ( ) ตัดหญ้า   ( ) พ่นสารเคมีฆ่า   ( ) คลุมพลาสติก
- ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....
- ( ) ไม่มีการจัดการ
- 7) มีการตรวจความผิดปกติของต้นแตงโม ทุก 1-3 วัน
- ( ) ปฏิบัติ .....
- ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 2.5 การดูแลพิเศษ (การตัดแต่ง การผสมเกสร การรองผลแตงโม อื่น ๆ)**
- 1) จัดเถาแตงโมให้เลื้อยไปทางเดียวกันและตัดเถาให้เหลือต้นละ 4 เถา ที่แข็งแรงสมบูรณ์
- ( ) ปฏิบัติ .....
- ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 2) มีการช่วยผสมเกสร
- ( ) ปฏิบัติ .....
- ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 3) เมื่อแตงโมติดผล เด็ดผลแรกทิ้ง
- ( ) ปฏิบัติ .....
- ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 4) เมื่อแตงโมมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว เอาฟางรองใต้ผล เพื่อไม่ให้ผิวผลสัมผัสกับดินโดยตรง
- ( ) ปฏิบัติ .....
- ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

2.6 การเก็บเกี่ยว (วิธีการ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว)

- 1) เก็บเกี่ยวแดงโม หลังผสมเกสรประมาณ 28-30 วัน
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 2) ตรวจสอบคุณภาพแดง โมก่อนเก็บเกี่ยว เช่น ความสุกแก่ ความหวาน
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

2.7 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (สถานที่พักผลผลิต การคัดเกรด การทำความสะอาด การตัดแต่ง)

- 1) สถานที่พักแดงโมไม่อยู่ในบริเวณเดียวกับที่เก็บสารเคมี
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 2) การขนย้ายแดงโมต้องระมัดระวังไม่ให้บอบช้ำเสียหาย
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 3) คัดแยกแดงโมคุณภาพออกจากแดงโมด้อยคุณภาพก่อนส่งจำหน่าย
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 4) มีการทำความสะอาดแดงโมก่อนส่งจำหน่ายโดยที่ไม่มีศัตรูพืชติดค้างอยู่
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 5) อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ที่สัมผัสแดงโม ต้องไม่มีการปนเปื้อน
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

2.8 การจัดจำหน่าย (ช่องทางการตลาด ลักษณะการจำหน่าย)

- 1) ช่องทางการตลาด
  - ( ) ขายผลผลิตให้กับผู้บริโภครโดยตรง
  - ( ) ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน ( ) ขายเหมาสวน
  - ( ) ขายให้กับห้างสรรพสินค้า เช่น แม็คโคร โลตัส ที่ปทุมเปอร์มาร์เก็ต
- 2) ลักษณะการจำหน่าย
  - ( ) ต่างคนต่างขาย ( ) รวบรวมผลผลิตขายเป็นกลุ่ม

2.9 การจดบันทึกการปฏิบัติงาน

- 1) การบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบรายทางการเกษตรที่ใช้ตลอดฤดูกาลผลิต
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 2) มีการบันทึกข้อมูลด้านต้นทุน ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติดูแลรักษา
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 3) การบันทึกข้อมูลรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 4) บันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย และปริมาณจำหน่าย
  - ( ) ปฏิบัติ .....
  - ( ) ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

ตอนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกรในการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1 ทักษะต่อการจัดการการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องว่างตามระดับความคิดเห็นของท่าน โดย

- 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)
- 2 คือ ไม่เห็นด้วย (ไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)
- 3 คือ ไม่แน่ใจ (ตรงกับความคิดเห็นของท่านแค่เพียงบางส่วน)
- 4 คือ เห็นด้วย (ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)
- 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ทัศนคติ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ด้านการจัดการการผลิตตามมาตรฐาน GAP โดยรวม					
1) มีความภูมิใจที่ได้ผลิตแต่งโมที่มีคุณภาพปลอดภัย					
2) ขั้นตอนการทำตามมาตรฐาน GAP ไม่ยุ่งยาก					
3) ใ้รับรองมาตรฐาน GAP มีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค					
4) มีหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ สนับสนุนและให้คำปรึกษา					
5) ครอบร้วให้การสนับสนุนให้ทำตามมาตรฐาน GAP					

ทัศนคติ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ด้านการจัดจำหน่ายและการตลาดผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP					
1) การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ได้ผลตอบแทนสูงกว่าแบบทั่วไป					
2) การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ต้องจ้างแรงงานมากกว่าแบบทั่วไป					
3) ตลาด/ลูกค้าต้องการแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น					
4) ผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด/ลูกค้า					
5) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP สามารถทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น					
6) ที่ตั้งแปลงปลูกแตงโมเหมาะสมต่อการจำหน่ายและขนส่ง					
7) มีนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตแตงโมที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น					
ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP					
1) การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อสุขภาพตนเองและครอบครัว					
2) ผลผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค					
3) การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดปัญหาการเสื่อมสภาพของดิน					
4) การผลิตแตงโมตามมาตรฐาน GAP ช่วยลดการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อม					

3.2 ความรู้การผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง “ถูก” หรือ “ผิด” ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ถูก	ผิด
1	การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ตามมาตรฐานที่กำหนด	✓	
2	น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต	✓	
3	น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มหรือเทียบเท่า	✓	
4	พื้นที่ปลูกต้องไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลผลิต	✓	
5	ไม่ใช้สารเคมีที่ประกาศห้ามใช้และไม่ได้ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการกำจัดศัตรูพืช	✓	
6	ก่อนการใช้สารเคมีต้องอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมีทุกครั้ง	✓	
7	ในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีต้องสวมเครื่องป้องกันตัวเองทุกครั้ง	✓	
8	ไม่พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเวลาใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต	✓	
9	หลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดร่างกายและอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้งหลังการใช้งาน	✓	
10	สถานที่เก็บสารเคมีต้องไม่อยู่ติดกับที่พักที่ประกอบอาหารและไม่มีหลังคากันแดดกันฝน	✓	
11	ผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรควรมีความรู้ในการป้องกันตนเองและจากการใช้วัตถุอันตรายและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	✓	
12	ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วต้องทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง	✓	
13	การใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน ต้องปลอดภัยต่อผลผลิตและการบริโภค โดยขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร	✓	
14	พื้นที่เก็บรักษา ผสม ขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน แยกเป็นสัดส่วน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำ	✓	
15	คัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออกก่อนจำหน่าย	✓	
16	ไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดิน โดยตรง	✓	
17	สถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและวัสดุ แยกเป็นสัดส่วน	✓	
18	การขนย้ายผลผลิตต้องระมัดระวังไม่ทำให้ผลผลิตบอบช้ำ เสียหาย	✓	
19	พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตได้	✓	
20	สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะต้องเพียงพอพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียไม่ให้ลงสู่แปลงปลูกและผลผลิต	✓	
21	บันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ หรือแหล่งจำหน่าย และปริมาณจำหน่าย	✓	

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ภาคผนวก ข

มาตรฐานสินค้าเกษตรแตงโม WATERMELON

มาตรฐานสินค้าเกษตรแตงโม WATERMELON

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมผลแตงโม (watermelon) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. & Nakai (ชื่อพ้อง: *Citrullus vulgaris* Schard) อยู่ในวงศ์ Cucurbitaceae พันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้า เพื่อนำมาบริโภคสด

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมผลแตงโมที่ใช้แปรรูปในอุตสาหกรรม

2. คุณภาพ

2.1 ข้อกำหนดขั้นต่ำ

2.1.1 ผลแตงโมทุกชั้นคุณภาพต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละชั้นคุณภาพและเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ตามที่ระบุไว้

- 1) เป็นแตงโมทั้งผล
- 2) มีลักษณะตรงตามพันธุ์
- 3) เป็นผลแตงโมสด
- 4) ไม่มีรอยชำที่ทำให้ไม่เหมาะสมกับการบริโภค และไม่เสื่อมคุณภาพหรือไม่เน่าเสีย
- 5) สะอาด ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้
- 6) ไม่มีรอยแตก
- 7) ไม่มีศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแตงโม
- 8) ไม่มีร่องรอยความเสียหายเนื่องมาจากศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของเนื้อแตงโม
- 9) ไม่มีความชื้นที่ผิดปกติที่ผิวผลแตงโม โดยไม่รวมหยดน้ำที่เกิดหลังจากนำผลแตงโมออกจากห้องเย็น
- 10) ไม่มีความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ และ/หรือ อุณหภูมิสูง
- 11) ไม่มีกลิ่นแปลกปลอม และ/หรือ รสชาติที่ผิดปกติอาจมีการตัดแปลงรูปทรง และ/หรือ ผิวเปลือกของผลแตงโมให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

2.1.2 ผลแตงโมต้องมีอายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ขึ้นกับพันธุ์ ฤดูกาล และแหล่งที่ปลูก โดยต้องมีปริมาณของแข็งทั้งหมดที่ละลายน้ำได้ (total soluble solids, TSS) ไม่ต่ำกว่า 9°Brix เพื่อให้อยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทาง

2.2 ชั้นคุณภาพ

ผลแดงโมตามมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้มี 3 ชั้นคุณภาพ ดังนี้

2.2.1 ชั้นพิเศษ (extra class)

ผลแดงโมในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุด มีชั่วผลติดอยู่โดยมีความยาวไม่เกิน 5 เซนติเมตร มีปริมาณของแข็งทั้งหมดที่ละลายน้ำได้ไม่ต่ำกว่า 11°Brix ไม่มีความผิดปกติด้านรูปทรงและสี 2/และตำหนิที่ผิว ในกรณีที่มีความผิดปกติหรือตำหนิต้องมองเห็นได้ไม่ชัดเจน และไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแดงโม คุณภาพของเนื้อแดงโม คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

2.2.2 ชั้นหนึ่ง (class I)

ผลแดงโมในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีอาจมีความผิดปกติหรือตำหนิได้เล็กน้อย ดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดปกติเล็กน้อยด้านรูปทรงและสี
- 2) ตำหนิเล็กน้อยที่ผิวซึ่งเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลเป็นตื้น ๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิวของผลแดงโม ความผิดปกติหรือตำหนิจะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแดงโม คุณภาพของเนื้อแดงโมคุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

2.2.3 ชั้นสอง (class II)

ผลแดงโมในชั้นนี้รวมผลแดงโมที่มีคุณภาพไม่เข้าชั้นที่สูงกว่า แต่มีคุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำที่กำหนดในข้อ 2.1 ผลแดงโมในชั้นนี้มีความผิดปกติหรือตำหนิได้ดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดปกติด้านรูปทรงและสี
  - 2) ตำหนิที่ผิวซึ่งเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลเป็นตื้น ๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิวของผลแดงโม
  - 3) มีรอยชำที่ผิวเปลือกได้เล็กน้อย
- ความผิดปกติ ตำหนิ หรือรอยชำ จะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลแดงโม คุณภาพของเนื้อแดงโม คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ
- สีของผิวเปลือกแดงโมบริเวณที่เป็นสีเหลืองเนื่องจากเป็นส่วนที่สัมผัสกับผิวดิน และการดัดแปลงรูปทรง และ/หรือผิวเปลือกของผลแดงโมไม่ถือเป็นความผิดปกติ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจันจิรา ชันเงิน
วัน เดือน ปีเกิด	28 ธันวาคม 2525
สถานที่เกิด	อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ.
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอหาดสำราญ ตำบลหาดสำราญ อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง
ตำแหน่ง	รับราชการ

